

Pântecul desfrânatei
Cronika

*"Tată, am greșit la cer și
înaintea ta și nu mai sunt
vrednic să mă numesc fiul tău..."'
(Luca 15,21)*

*'Femeia risipită-n mine ca o
mireasmă-ntr-o pădure'
(Tudor Arghezi)*

Răstignit în fotoliu, cu fruntea sprijinită în palma dreaptă, bătrânul începu să lăcrimeze. Țigara, mărturia unei patimi care de-a lungul vremii îi deveni ciudat de prietenoasă, era pentru el mai mult un refugiu decât un capriciu. În viață și-a construit patimi mărunte, în care să se refugieze pentru a uita de păcatele mari... Acum, însă, nu mai poate fugi de el însuși, nu se mai poate ascunde. Deși e singur în birou și tot ce vede în jur sunt rafturile cu cărți, sufletul său simte prezența cuiva, iar mintea îl încredințează că e înșelat de propria-i privire, care-i ascunde pe cineva. Cercetează ca pentru final cu privirea-i neputincioasă încâperea, fără să observe nimic străin, apoi începe să îngâne câteva cuvinte, ca și cum cineva așteaptă de mult timp să-l asculte:

-Ești aici... Dintotdeauna ai fost! Adesea ți-am văzut umbra și am știu că ești în spatele meu, dar mă înverșunam să cred că nu ești tu... că nu ești, chiar! Deși, în fiecare clipă ai avut grijă să știu că ești în umbra mea. Puternic și laș... Mereu prezent și mereu ascuns... Nemernic cu aliură de înger, desfrânat fără trup, geniu fără înțelepciune... Un fiu risipitor, care-ar plăti oricât să subjuge pe Tatăl, dar, conștient de neputința sa, mânuiește ca un păpușar sadic pe fii Acestuia... Blestem și ură!

Chin și amărăciune! Îngrozitor de frumos și atât de urât încât nu-ți putem observa adevăratul chip... Știu că ești aici. Arată-te măcar acum, când cred că ne-am încheiat socotelile! Spune-mi cine ești! Spune-mi dacă ești tu sau mă înșel!

-Cine sunt? se auzi o voce înfiorătoare și plăcută în același timp. Auzi, cine sunt... Am multe nume și multe dintre ele îți sunt cunoscute. Adesea vă rugați să fiți izbăviți de mine. *Fiul întunericului și stăpânitorul acestui veac*, mă recomandă Cineva. Tu mă întrebi acum cine sunt, când tu mi-ai îngăduit atâta vreme să stau în umbra ta? M-ai chemat lângă tine și o viață întreagă ți-am îndrumat pașii, fără să-mi vorbești vreodată, și acum mă învinuiești. Că ți-am răspuns chemării? Sunt eu laș sau tu. că abia acum îndrăznești să-mi vorbești Și nici măcar acum nu ai curajul să-mi rostești numele...

-Of, Doamne... Unde ești, Doamne? striga bătrânul cu privirea pierdută.

-Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeu Tău! El nu se lasă ispitit, pe când eu... Vai, vai, prietene... Să strig și eu cu tine? Poate pe mine mă aude. *Auzi-l, Doamne, că strigă-n urma noastră!* Parcă aud un răspuns, pentru cel mult prea întârziat: *Fiul pierzării...* *Mai bine i-ar fi fost lui să nu se fi născut!* Of, of, *părăsindu-l-a Dumnezeu, urmărți-l și îl prindeți...* De fapt, tu L-ai părăsit... pentru mine! Și eu ti-am dăruit tot ce mi-ai cerut. Acum ți-am adus și ultimul dar...

-Mai dă-mi o zi sau măcar un ceas, te rog! Să-ndrept ce-aș mai putea îndrepta. Să spun ce mai am de spus. Să rostesc cuvintele pe care le-am tăinuit.

-Zi ce ai de zis! E seara noastră. Te voi asculta cu răbdare.

-Dar nu cu tine vreau să vorbesc. Tu le știi pe toate prea bine. Lasă-mă să vorbesc cu un singur om! implora bătrânul, lăcrimând.

- E târziu acum. Doar eu ți-am rămas alături. Eu am destul timp să te ascult. Și apoi, tot ce ne-a mai rămas de făcut e să ne amintim totul împreună, așa că poți începe!

-Nu-mi cere asta, te rog!

-Nu-ți cer. Asta nu înțelegi tu. Eu nu-ti cer nimic. Eu îți poruncesc!

Bătrânul simțea că se înădușă, că inima lui și-a încetat orice activitate. Nu-și mai simțea trupul. Împotriva propne-i voințe, ceva nu-i dădea voie să moară.

-Nu mai fi laș, vlădicule! E viața ta. Hai să ne-o amintim împreună! Cu ce începem?

Se simțea încolțit, deși nu vedea pe nimeni în acea încăpere. Auzea o voce care, în ciuda faptului că nu o mai auzise până atunci, îi era foarte familiară. Singurul simțământ fizic de care mai avea parte era provocat de sânge, care, înfierbântându-se îngrozitor, părea că vrea să-i topească trupul, înghețat de câteva ceasuri. Ar fi vrut să creadă că totul e o închipuire, însă era conștient că nu-și mai putea permite să se mai amăgească. Clipa de care s-a temut întreaga viață, la care până acum se obliga să nu se gândească, trebuia trăită.

-Începi odată? răsuna poruncitor glasul umbrei. Ard de nerăbdare să ne amintim întreaga-ți viață pe care am construit-o împreună!

-Nu pot..., îngână bătrânul. Nu pot! Mai îngăduie-mi puțin timp!

-Să te ajut? Au trecut 50 de ani... îți amintești? Alergai plângând prin ploaie, pierdut de casă, de părinți, de prieteni, de cunoscuți... Erai un fugar. Nu te știa nimeni. Un vagabond... Si toți gândeau că ai murit. Te jurai pe viața ta că vei fi drept până la sfârșitul zilelor tale, că vei schimba lumea, că-I vei fi supus, numai să te scoată din mlaștina în care căzusei. Iar El, *ca un surd nu auzea și ca un mut ce nu-și deschide gura sa*, îți trecea cu vederea tânguirea. Absolut firesc! El nu se lasă ispitit. Nu l-ai putut amăgi cu promisiunile tale. Urlai ca un nebun, plângeai ca un copil bezmetic, simțeați că ți se frânge inima, că te înăduși de dorul celor pe care îi iubeai, că te sfășie neputința... că ai nevoie de El! Iar, El tăcea. Ai început să urlai și mai puternic, strigându-ți Dumnezeu, Căruia îi cereai măcar să-ți spună de ce trebuie să trăiești o viață pe care nu ai cerut-o tu. Iar Dumnezeuul tău a încetat să mai ia aminte la glasul rugăciunii tale... Atunci, am venit eu. Nu m-ai chemat, dar am vrut să-ți șoptesc ceva. Îți amintești ce ți-am spus ? Sigur că îți amintești! Un gând care îți năvăli în minte și care parcă te lovi în ceafa ca un bulgăre tăios de gheață. "Și dacă, în timp ce eu mă sfârșesc de amărăciune, de neputință, în timp ce eu urlu către Cer și mă rog cu atâtea lacrimi, undeva, în adâncurile pământului sau în înaltul cerului ori în altă parte, Dumnezeu și Satan își dau mâna, ca doi păpușari, ca doi maestri, care ajung la înțelegeri neașteptate

privind piesele de pe tabla de șah...". Îți amintești gândul ăsta? Spune! Îți amintești?

-Da. îmi amintesc..., oftă, plângând, bătrânul. Te rog, încetează! Mai îngăduie-mi măcar câteva zile!

-Te mai las câteva zile ca să așterni pe hârtie tot ce ai de povestit...

Paris , 8 februarie 1981

Nu mă gândeam vreodată să-mi aștern amintirile pe hârtie. De fapt, nu știu de ce mă mai mir atât... Viata mi-a dovedit adesea că de multe ori ești nevoit să faci lucruri la care nici nu te-ai fi gândit vreodată. Aș vrea să nu mă mai gândesc că sunt presat să umplu aceste pagini numai cu lucruri adevărate, însă e imposibil... Adevărul te presează întotdeauna, fie că-l ascunzi, fie că-l spui. Uneori ești mai vinovat când îl rostești, decât atunci când îl ascunzi. Atât de multe porțițe de interpretare ne-a lăsat Domnul pentru poruncile Lui, încât, în fata celor asemenea tie, plămădiți din țărână și chemați la viață prin suflare dumnezeiască, e destul de ușor să te disculpi... Totuși, se pare că în și momente, cum e cel de față în cazul meu, când nu mai poți minți și nici nu-ți mai dorești lucrul asta... La ce bun să-mi pierd vremea cu minciuni? Ce bine-ar fi să mai am destul timp entru tot adevărul! Am impresia că am ajuns la Judecată, numai că nu L-am văzut pe Hristos, ci acela care-mi cere aceasta mărturie este Stăpânul întunericului. Prezența lui ca personaj deloc închipuit în aceste însemnări dau textului o nota de ficțiune, mi se pare. Dar existența lui este de netăgăduit, atât prin prisma teologiei, cât mai ales prin experiența omenească... Iar eu pot da mărturie în acest sens, oricât de greu mi-ar fi fost până acum să recunosc lucrul ăsta. Insa, toate la timpul lor... Pentru că prezența lui

Din aceasta pricina, voi așeza toate în ordinea în care mi le amintesc... Deodată, cuvintele îmi sunt din ce în ce mai anevoioase, chiar potrivnice. Dostoievski, în *Adolescentul*, se plângea de greutatea de a se exprima în rusește. Nici mie în românește nu-mi e prea comod să mă exprim acum, însă nu cred că vreo limba din lume mi-ar putea înlesni această scriere...

E a opta zi din februarie. Duminica. Sunt călugăr; de fapt, încă mă consider călugăr, deși, veți vedea, nu sunt prea multe întâmplări din viața mea cu care să-mi întăresc afirmația. Apoi, nici înfățișarea nu prea mă vedește... Cu toate astea, am intrat pe poarta mănăstirii în toamna lui 1945. Au trecut, iată, 42 de ani... Era într-o vineri: *14 octombrie 1945*... după o pribegie de câteva zile, mă poticnisem cu puterile sfârșite în fața porții mănăstirii Neamț. Ochii, ațintiți mai tot timpul la icoana *înălțării Domnului* aflată deasupra intrării, alunecau din când în când spre ușile de stejar masiv ale mănăstirii. Stăteam de câteva ceasuri bune acolo, nemișcat, privind icoana și poarta așezământului, și aveam senzația că moartea fugea de mine, iar eu alerg după ea. Venisen cam în vremea prânzului și deja se auzea toacă pentru vecernie. Nimeni nu-mi adresa-se nici *un* cuvânt, nimeni nu se sfa de prezența me destul de ciudată în fața porții, afară numai de câteva babe curioase, nu destul de îndrăznețe încât să întrebe ce se întâmplă cu străinul care le măcina nervii prin tăcerea lui îndelungată și prin privirea cel puțin neobișnuită. Nu aveam nici o motivație pertinentă să fac pasul următor, pasul care m-ar fi apropiat atât de tare de acea contesă a morții născută din temerile mele. încât aș fi putut-o apuca de braț s-o silesc să mă ia cu ea pe calea întunericului. Iar din icoana, spre mine, nefericitul, cobora lumina din chipul Domnului. Mă gândeam în acea clipă la Măria Magdalena. Fericita! Și-a batjocorit atât

de mult trupul, a fost condamnată de alții și-a fost salvată de Domnul. Iar ochii ei, ochii trupului chinuit de păcat, nu L-au recunoscut pe Hristos, când, după Înviere, i S-a arătat. A crezut că-i grădinarul. Dar El, ca s-o trezească din orbire, i-a zis doar: "Maria!". Și-atunci, ea a recunoscut vocea aceea, care, mai demult, îmbrăca alte cuvinte, izbăvitoare pentru viața ei: *"Cel care este fără de păcat să arunce cel Miintâi cu piatra!"*. Era vocea Celui fără de păcat... Pe Acela și eu îl strigasem cu disperare dar nu am avut timp sa-I aștept răspunsul. Și iată-mă în fata mănăstirii... Viata mea, deodată. lua un alt drum, neașteptat, însă de neabătut. Din acest moment începe o poveste lungă, pe care nu o pot tăinui, însă ce s-a întâmplat până în acest moment e mai important pentru mine, e tinerețea mea, e viața mea... Și nu aș vrea sub nici un chip să neglijez acea perioadă, pentru ca m-aș neglija pe mine, căci atunci, numai atunci am fost eu... De aceea am să scriu mai întâi de perioada anterioară acestui moment, apoi voi povesti cu de-amănuntul ce s-a întâmplat după... O viața tumultuoasă, în care am fost un simplu actor, nefericit că joc după scenariul altuia, chiar dacă recuzita a fost de excepție...

E 8 februarie și e duminică. Revin la amănuntul asta. Pentru mine e o zi încărcată cu multe amintiri. În 1942, 8 februarie pica tot duminică... Trecuse un an de la *Rebeliunea Legionară*. România era în plin război, aliată a Germaniei lui Hitler. Pe-atunci eram elev al Seminarului Central din București. Printre seminariști mai mișunau câteva materiale despre Garda de Fier, însă toate în cea mai mare tăcere. Aveam câțiva prieteni mai mari, absolvenți ai Seminarului, care fuseseră arestați la ordinul lui Antonescu. Din această pricină, era foarte greu să ții corespondența cu cineva. Trimisesem o scrisoare în Moldova, la Iași, printr-un prieten care. fusese să-și vadă tatăl, foarte bolnav. Trebuia să ducă scrisoarea la un liceu de fete, la o cunoștință din copilărie, cu care mă întâlнисem cu aproape șase săptămâni înainte, de Crăciun. Mă legau de ea multe amintiri, amorțite de câțiva ani care trecuseră peste ele. De Crăciun o reîntălнисem, discutasem destul de mult, însă nu am avut curajul să-i spun ce simt pentru ea, probabil și pentru faptul că acum avea un logodnic care studia Medicina, tot în Iași. În ciuda acestui amănunt, în timpul vacanței ne întâlнисem destul de des. Mergeam la o cafea și povesteam ore în șir. Ne simțeam minunat unul în compania celuilalt. Descoperisem multe lucruri care ne plăceau amândurora. Discutam despre orice: literatură, muzică, teatru... Ea o artistă excepțională, eu doar admirator al artei, iubitor de frumos, cu puține veleități literare, de care am refuzat să mă folosesc vreodată. Îmi amintesc ultima seară în care ne-am întâlnit... imediat după Crăciun. Ninsoarea adusesse cu ea o liniște neașteptată în Iași-ul frământat încă de perioada verde a Gărzii. Discutasem timp de trei ore pe teme cât mai diverse. Îmi adusesse câteva poezii, de-ale ei și de-ale logodnicului ei. de care să ținem cont la București când vom decide ce publicăm în gazetă. Era vorba de o «gazetă de literatură pe care o preluasem de la câțiva teologi care se perindaseră prin școala noastră și care era citită de tineri mai ales în perioada interbelică, dar și în timpul celui de-al doilea război mondial. O tipăream cu mare greutate pe cheltuiala noastră la un călugăr de la Cernica, un bătrân care se ocupa de tipografie. Dacă ar mai fi trăit, nici astăzi nu am fi fost achitați de datoria pe care am acumulat-o la el.

"Ale mele nu sunt prea reușite... Nu am prea mult talent, dar îmi pierd timpul... în schimb, ale lui Bogdan sunt minunate! El e un poet desăvârșit!". Încearca ea să mă

convingă. .

Am citit cele trei poezii ale ei chiar atunci, în timpul întâlnirii noastre. Mi-au plăcut. Un sentiment brutal de frumos îmi cuprinsese sufletul când i-am recunoscut scrisul din copilărie. Am convins-o să-mi mai dea câteva poezii și am condus-o acasă, unde urma să le primesc. Așteptând-o în fața clădirii în care locuia, la etajul trei, mi-am aruncat privirile pe versurile logodnicului. Mi s-au părut atât de greoaie, de neșlefuite, de grosolane... De-a dreptul nepoetice... Nu vedeam poezia în cmintele lui. Când a coborât cu celelalte poezii, am făcut aluzie la versurile lui Bogdan, spunându-i cam ce cred despre ele. Ea nu s-a arătat deloc supărată, ci privirea îi trăda un entuziasm neașteptat. Ochii îi străluceau atât de frumos, aducându-i în evidenta frumusețea. Încât simțeam că trebuie să mai zic ceva... Cred că și ea aștepta același lucru. Însă eu am tăcut. Ce trebuia să-i spun atunci, am găsit de cuviință să-i mărturisesc printr-o scrisoare, pe care, de altfel, nu aș fi scris-o, dacă nu aș fi fost răpus de-a binelea de o gripă care bântuia Bucureștiul în acea vreme. Ii scriam ceva de genul:

"Draga mea,

întâi de toate, țin să-ți mulțumesc pentru serile petrecute nu cu mult timp în urmă. Discuțiile, poveștile, zâmbetele din acele seri mi-au înzestrat sufletul cu speranță, cu bucuria de a fi întâlnit o persoană în compania căreia timpul își pierde orice valoare. Împietrită de timp și înghețată de uitare, inima mea și-a amintit chipul fetei de odinioară, care dezlanțuia un demon de nestăpânit în sufletul unui copil cu câțiva anișori trecut de zece ani. Refuz să cred ca reîntâlnirea noastră a fost întâmplătoare. Iar dacă tu te înverșunezi să consideri că regăsirea noastră a fost pură întâmplare, atunci te faci vinovată de singurătatea a două suflete rătăcite pe cărări uneori mlăștinoase, înțelegând prin asta și legături și logodne de tot felul... "Acea flacăra ce-aprins-ai. nu s-a stinge niciodată!", te asigur și eu, precum îi spunea cândva Gheorghe Asachi femeii iubite. Să șni că am îndrăznit să-ți scriu abia după ce, ținut la pat de o gripă cumplită, am visat că ne plimbam amândoi pe malul mării, la apusul soarelui, și atunci ți-am zis ce simt pentru tine. Cumva îți amintești? Ai avut și tu același vis? Spune-mi, te rog, ce mi-ai răspuns! Dacă ți s-a întâmplat același lucru și dacă vrei să facem ca visul acela să devină viața noastră, dă-mi mâna și vom continua plimbarea începută în vis!"

Cu mult drag,

Adrian "

Rândurile pe care i le trimisesem erau și un act de curaj, căci să nu uităm un aspect demn de luat în seamă: era logodită. Trimisesem scrisoarea la începutul săptămânii, iar colegul meu trebuia să apară. Îi așteptam cu sufletul strâns de nerăbdare. Eram conștient că putea trimite un răspuns nefavorabil sau, mai rău, putea să nu trimită nimic. Într-un final, îmi sosi prietenul care trebuia să aducă vestea. Era bucuros. Bineînțeles, bucuria lui nu avea nici o leeătură cu mine; tatăl lui era într-o stare foarte bună și asta îi dădea chef de viață! Când m-a văzut, mi-a și zis:

-Mă, tata se simte din ce în ce mai bine. Încep să trăiesc și eu, odată cu vindecarea lui. M-am ocupat ca scrisoarea ta să ajungă unde trebuia. Frumoasă destinatară, n-am ce zice! S-a înroșit toată când i-am dat plicul... Tot emoționată era și când ne-am întâlnit

să-mi dea scrisoarea cu răspunsul. Și, iat-o! Citește-o și să fii bucuros apoi. Nu am desfacut-o. după cum vezi bine, însă, nu știu de ce, am un sentiment plăcut legat de ce scrie în ea.

M-am depărtat și am desfăcut scrisoarea cu nerăbdare. Simțeam cum inima a început să se grăbească, din pricina emoției. Și citesc:

"Dragul meu,

Cu fiecare clipă, sentimentele pe care le simt pentru tine, încep să nu-mi mai încapă în sufletul de copil, prins deja într-o altă legătură. Cum voi sfârși de scris aceste rânduri, voi merge să rup o logodnă, care nu-mi poate aduce altceva decât nefericire. Îți răspund la întrebare, asigurându-te că visul tău nu-mi este deloc străin ... este și visul meu ... Din prima clipă a revederii noastre am simțit că tu ești cel lângă care aș trăi mai mult decât o viață. Ne plimbam amândoi pe malul mării și mi-ai zis că mă iubești...Iar eu, nevrednica... eu...ți-am zis că te iubesc la rândul-mi! Iti întind mâna mea!

Cuprinde-mi palma în palma ta și oriunde vei voi, te voi însoți

Cu nespusă dragoste, Ana "

Scrisoarea îmi aprinsese sufletul. Am recitit-o de nenumărate ori atunci, bucurându-mă ca niciodată... O recitesc cu amărăciune acum, când îmi amintesc acele clipe, rămânând nostalgic unui destin neconstruit... În acea vreme, mai toate școlile cu internat aveau un program destul de strict. Seminarul, mai cu seamă, întrecea cu mult rigorile vremii. Seara ne furișam ca hoții, câte trei-patru din anii mai mari, săream gardul care împrejmuia clădirea și curtea școlii, și mergeam la teatru. De multe ori, scăpăm neobservați. Alteori, fie eram aspru sancționați de pedagog și de directorul internatului, fie scăpăm ca prin minune, prin îngăduința pedagogului sau prin mijlocirea părintelui duhovnic, un călugăr nu prea în vârstă, care cucerea pe toți prin bunătatea sa și la care se spovedeau mai toți seminariștii. O escapadă de acest gen a fost și când am fugit din internat ca s-o ascultăm cântând pe Măria Tănase, undeva în *Piața Buzești*, la restaurantul *"Neptun "*. Întâmplarea a făcut să zăresc undeva, la o masă, înconjurat de câțiva prieteni, pe părintele Antim, duhovnicul nostru, îmbrăcat în haine civile. Părintele era un iubitor de muzică și nu ar fi ratat ocazia de a o asculta pe aceasta *"Pasăre Măiastră "* a muzicii românești din toate vremurile, cum îi plăcea profesorului lorga s-o numească. M-am rușinat atunci, însă întâmplarea mi-a fost de mare ajutor, când, pentru această ieșire, pedagogul ne consemnase să nu mai plecăm până la Paști din internat. Ori eu, după ce promisem scrisoarea, trebuia să fac cât de repede un drum la Iași. Am alergat la părintele Antim și i-am povestit cu de-amănuntul, inclusiv dorul care avea să mă poarte către Moldova. A înțeles totul și, cu bunătatea cu care ar fi coplesit și pe cel mai hâtru om, m-a izbăvit de pedeapsa cu care mă alesesem, fiind iubitor de muzică. Parcă-1 aud pe călugărul cu inimă de aur, zicându-mi:

-Du-te și să fii cuminte! Și nu uita, copile: adevărata iubire vine o singură dată în viața... N-o lăsa să treacă pe lângă tine!Și nu aveam de gând s-o las să treacă cu nici un preț. Peste câteva ore eram în tren.

9 februarie,

Încep să mă întreb cum de am început tocmai ieri să-mi scriu memoriile. Bineînțeles, execut un ordin. Dar de ce să încep într-o zi de 8 februarie, o zi indiferentă pentru cei mulți, dar cu totul specială pentru mine? Am impresia c-o iau razna... Oricum, ieri s-au

împlinit 45 de ani... Au trecut 45 de ani din ziua în care am primit scrisoarea... În seara aceleiași zile mă urcasem într-un tren cu care călătorisem toată noaptea până la Iași. Pe drum am încercat să mă odihnesc, dar degeaba. Eram nerăbdător, emoționat... Seara urma să o întâlnesc. Am pierdut câteva ore din zi hoinărind pe străzile cunoscute mie din oraș, apoi mi-am vizitat un prieten, la care aveam să și rămân peste noapte. La ora șapte ne-am întâlnit la aceeași cafenea. O eăseam chiar mai frumoasă decât altădată. Romancierii, poeții, scriitorii în general obișnuiesc să-și descrie persoana iubită sau, mă rog, personajul feminin al operei lor într-un chip minunat, adesea oferind cititorului posibilitatea unei cunoașteri amănunțite. De aceea, cititorul așteaptă o asemenea descriere.

În fața acestei așteptări mă trezesc purtat de neputință, văduvit parcă de cuvinte... Nu pot s-o descriu. Pot spune doar că era frumoasă, cu siguranță cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată! Dar nu pot s-o descriu... Știu că am vorbit multe în acea seară, că am plănuit multe, că am visat amândoi. Nu-mi amintesc totul. Însă nu voi putea uita nici o clipă o îmbrățișare și un sărut...

A doua zi m-am întors la București. Eram elev în ultimul an de Seminar. Întrezăream o viață care ar fi trebuit să aibă un curs minunat... Inchipuți-vă un tânăr de optsprezece ani care se aruncă în viață sub umbrela unei mari iubiri și veți descoperi imaginea unui om fericit pe cale să se împlinească.

În următoarele trei luni am mai vizitat-o în Iași o singură dată. Aceleași planuri, aceleași vise, aceleași promisiuni, aceeași mare iubire, care părea să ia amploare cu fiecare clipă care trecea. Cu siguranță nu mă înșelam... și ea era cuprinsă de aceleași sentimente pentru mine. Îmi zicea, de altfel, neconținut că mă iubește. Atunci, sfios, ca un copil rușinos pe care îl duci prima zi la școală, cu o gingășie în gesturi și în priviri pe care numai tinerețea ți-o poate oferi, i-am așezat în palmă un inel. Nu am fost atât de stăpân pe situație încât să i-l așez eu pe deget. Și ea a înțeles că sunt un împiedicat în viața asta...

Dar cu o privire plină de duioșie, privirea unei femei îndrăgostite care își vede iubitul ca pe un copil neîndemânatic și pentru asta îl iubește mai mult, a luat în grija ei următorul pas. Cu naturalețea pe care numai o femeie ce se știe iubită o poate avea, și-a potrivit inelul pe deget, acceptând să fie logodnica mea. E ultimul moment pe care mi-l amintesc din acea întâlnire. E momentul căruia eu, atunci, mi-am încredințat viața...

A urmat apoi o perioadă destul de aglomerată cu examenele specifice sfârșitului de liceu. În tot acest timp ne scriam foarte des; cred că de două ori pe săptămână primeam vești de la ea. Uneori poștașul îmi aducea o singură dată pe săptămână două scrisori trimise la date diferite. Cuvinte de iubire, promisiuni, vise, scrise, parcă, cu cel mai poetic condei...

Trebuie să precizez că acea perioadă a fost cumplită pentru mine din pricina unor cunoștințe mai vechi și a unor acțiuni de-ale mele din trecut. Până la *Rebeliunea Legionară*, când *Garda* a trecut la acte demne de cel mai înfiorător terorism, cine nu era legionar, nu era român. Discursul legionar era naționalist și promova valorile creștine, iar noi, tinerii de-atunci, căutam o trezire a poporului prin cultura națională și prin valorile spirituale autohtone. În acest context, cuvintele Căpitanului și, mai apoi, discursul lui Horia Sima erau revelatorii pentru noi. Eu, ca unul care îl cunoscusem pe Corneliu Zelea-Codreanu în casa unui preot din Iași, eram un fel de lider al unui grup de tineri, înflăcărați de idei legionare.

Îmi amintesc și acum ziua de 5 septembrie 1940. Cu o seară înainte, Carol al II-lea, înfrânt de puterea crescândă a Mișcării Legionare, îl cheamă în puterea nopții pe Antonescu și, silit fiind, îi acordă puteri depline. Iar Antonescu eliberează pe toți legionarii din închisori. Ideile cu care cochetam până atunci, deveneau o doctrină. Simțeam că ducem o luptă dreaptă pentru țară și pentru memoria Căpitanului, care devenise un simbol, atât pentru cei tineri, care îl vedeau ca pe un zeu, dar și pentru cei mai vâfșnici, care îl cunoscuseră și care îi slujeau idealul. Nu pot să nu-mi amintesc versurile pe care i le dedicase Radu Gyr, Căpitanului ucis de jandarmi la sfârșitul lui noiembrie, 1938:

*"De-aici înainte, vremea se măsoară
cu trudnicele tale oseminte,
și veacul care curge peste țară,
începe din cenușa ta fierbinte.
Mergi printre noi cu sfânta-ți moarte vie,
Ne tămâiezi cu marea ta tăcere...
Mormântul tău e numai înviere,
prin tine luminăm de veșnicie.
Ești ruga Țării pentru biruință
ferecată
Mormântul tău e viața noastră toată.*

*mistria noastră-n aur
dalta de foc înfiptă în credință*

*Luăm un pumn de Lut din groapa sjăntă
și-lpunem pe vechi răni de închisoare;
și rănile din noi tresar și cântă,
se fac medalii și zâmbesc în soare...'*

Radu Gyr e un nume cu rezonanță atât pentru poezia acelor vremuri, cât și pentru întreaga conștiință națională, aș îndrăzni eu să spun. Dacă el a simțit să-i dedice lui Codreanu asemenea versuri elogioase, închipuiți-vă ce simțăminte nutream noi, niște adolescenți, care participam la marșurile Legiunii și care vedeam cum toți cei prezenți căpătau, după discursul Căpitanului, o motivație și mai puternică de a lupta pentru convingerile legionare. Numărul celor prezenți la marșurile Legiunii era impresionant. Cu siguranță, toți veneau acolo din convingeri proprii, nu din obligație, căci, pe vremea lui Codreanu, legionarii erau priviți ca un fel de teroriști, cum au fost priviți de altfel și după ianuarie 1941, și cum sunt priviți și astăzi... Noi, tinerii legionari, eram nădejdea neamului, urmașii Căpitanului și purtătorii năzuințelor lui. Inchipuiți-vă că unii au ajuns să-și întemeieze familii având drept criteriu crezul legionar. Căpitanul însuși îi îndemnase spre această măsură prin circulara de pe 18 august 1937, privitoare la *biologia legionară*, în care scria: "*aș dori ca în mijlocul nației românești să se formeze familii-cetăți legionare. Pentru aceasta voiesc să încurajez căsătoriile legionarilor cu legionare, având la baza însoțirii nu singura apreciere a frumuseților fizice, ci mai ales pe aceea a strălucitoarelor însușiri sufletești legionare*".

După moartea Căpitanului, cum spuneam, am sărit cu toate puterile mele în sprijinul mișcării. Eram motivat, ca și colegii și prietenii mei. Ne era cunoscut cazul profesorului Iorga și adesea auzeam că vina pentru moartea lui o are Căpitanul. Însă, pentru noi, Nicolae Iorga, la acea vreme, nu putea fi pus pe aceeași balanță cu Căpitanul. Despre

moartea lui Iorga auzisem mai "ales noi, cei din Seminar. Știam despre el că a fost un mare istoric, un savant, că are numeroase studii de istorie bisericească autohtonă și că a fost omorât de legionari. Oamenii patriarhului Miron Cristea ne tot spuneau lucrurile astea, patriarhul fiind cel care a interzis preoților să primească ajutorul legionarilor la construirea de biserici. Insa în rândurile verzi ale Legiunii erau numeroși preoți, iar zvonul că Miron Cristea e mason a circulat destul de rapid, încât argumentele anti-legionare care ni se aduceau erau imediat demontate. Căpitanul reprezenta pentru noi un ideal... Noi eram cei despre care Aron Cotruș zicea: "*arși de soare, aspri, îndrăzneți, /crainici iuți ai noii vieți.../că prin fulgere, prin furtuni, pe sub grindini/ vin voinicește de pretutindeni:/ pădure mișcătoare de goruni nebuni,/ oaste făcătoare de minuni,/ cu vrere năprasnică, vie/de-atotputernicie...*".

În acest context, nu am ezitat să împart manifeste legionare și chiar să țin discursuri în rândul tinerilor, însuflețit fiind de crezul legionar. Am făcut asta atât înainte de 1940, începând imediat după moartea Căpitanului, cât și după. Am fost legionar înainte de se instaura Statul Național-Legionar, legionar am fost în timpul guvernării verzi și am rămas legionar și după ianuarie 1941. Pe 13 septembrie 1941, de ziua Căpitanului, cu câțiva prieteni care-mi împărtășeau ideile, am mers la biserica *Sfântul Ilie-Gorgam*, numita în epoca și *biserica legionari/or* pentru că aici membrii Mișcării participau la slujbe încă din 1927. În apropiere era casa Generalului Zizi Cantacuzino, unde a fost sediul Legiunii o lungă perioadă de timp. În *biserica legionarilor* l-am comemorat atunci pe Căpitan... întorși la internat, am continuat sărbătoarea ceva mai discret, prin discuții cu conținut legionar, recitări de poezii dedicate Căpitanului și *Legiunii Arhanghelului Mi hail*. Eram în plină perioadă anti-legionară. Antonescu. obsedat de măsura nepotrivită pe care a luat-o cândva, de-a se încrede în Garda de Fier, trecuse acum la arestări în masă nu numai pentru conducătorii mișcării, dar și pentru cei care ar fi vrut s-o reînvie. În acest context, poliția fusese anunțată că noi comemoram pe Codreanu și a venit la internat.

Cu toții ne-am mărturisit atunci convingerile legionare. Pe lângă asta, am fost găsiți deținând și materiale legionare, noi înșine având câte un text ce aparținea fiecăruia și care constituia discursul pentru acea seară, evident, elogios la adresa Căpitanului. Spre surprinderea noastră, nu am ajuns la Jilava, unde erau închiși majoritatea legionarilor. Anchetatorilor li s-a făcut milă de noi, văzându-ne niște bieți copii. Apoi, nu era tocmai normal să aresteze niște tineri care nu ajunseseră încă la vârsta majoratului, deși, în alte ocazii, nu au ezitat să facă și astfel de arestări. Insa nici nu am scăpat ușor. Ni s-au confiscat toate materialele, ne-au interzis să mai frecventăm *cuiburile legionare* și am primit și câte o amendă care echivala cu salariul unui muncitor pe aproape patru ani. Aceste consecințe reprezentau o adevărată încorsetare pentru mine atât până s-o reîntâlnesc pe Ana, cât mai ales după. Problemele cu care mă confruntam la șaptesprezece ani și pe care mi le asumam printr-un gest eroic, nu mai puteau fi înfruntate în aceeași manieră și acum, cu un an mai târziu, când intervenise cineva în viața mea...

De aceea am lăsat la o parte orice convingere legionară, conștient fiind că oricum zbaterile mele nu ar fi dus nicăieri, și mi-am văzut liniștit de examene, care s-au încheiat într-un chip minunat, dintre toți colegii mei eu obținând cele mai mari note. Am fost admis la Institut, visul meu de a urma teologia mai departe începând să se contureze. A urmat o vacanță de trei săptămâni pe care am petrecut-o cu Ana, călătorind

prin toată tara.

În toamnă aveam de gând să mă angajez undeva prin București ca să pot strânge banii necesari achitării unei datorii mai vechi și destul de însemnată , pe care am făcut-o ca să pot plăti amenda din decembrie 41 , primită în cinstea Căpitanului. Cu siguranță nimeni nu mi-ar fi împrumutat o asemenea sumă, mai ales pe un termen destul de îndelungat , dacă Gala Galaction nu ar fi intervenit pe lângă o cunoștință de-a sa care dispunea de ceva bănet. Pe Gala Galaction (Preotul Grigorie Pisculescu) îl cunoscusem în timpul Seminarului și , din când în când , îi mai făceam câte o vizită. Poate că și apropierea de el ne-a făcut pe mine și pe câțiva colegi de-ai mei să nu-l vedem într-o lumină atât de strălucitoare pe Nicolae Iorga... Ei doi erau dușmani înverșunați.

În cele trei săptămâni de vacanță am discutat enorm. Nu mai era nici un dubiu că suntem făcuți unul pentru celălalt. De fapt , convingerea asta o aveam amândoi de la început , eu chiar dinainte de a-i trimite scrisoarea. Hotărâsem să ne căsătorim peste doi ani. Tot în acel an terminase și ea liceul și fusese admisă la facultatea de Litere , în Iași. Plănuisem pentru anul ce urma să nu treacă două săptămâni fără să ne vedem, promisiune pe care ne-am străduit s-o respectăm , mai ales că ne era foarte greu unul fără celălalt. Ajungeam din ce în ce mai rar pe-acasă , să-mi văd părinții. Drumurile mele erau tot către ea...

Pe 8 februarie 1943, după un an de la primirea scrisorii, o vizitasem la Iași. Întâmplător, îmi arunc privirile într-o cutie în care își ținea scrisorile și cercetez câteva, pentru a-mi aminti ce i-am scris de-a lungul aceluia an. Corespondența ei era mult mai bogată decât scrisorile pe care i le trimisese eu... Erau scrisori ale fostului ei logodnic, însoțite de poezii pe care i le dedica. Din ce-i scria, părea o dragoste în tăcere, o idilă a unor suflete care înțelegeau să iubească altfel. Versurile lui mi s-au părut la fel de bolovănoase ca și atunci când avusesem primul contact cu ele, numai că acum conțineau ceva obscen, ceva prea vulgar pentru mintea mea de copil cuminte, iar acel ceva cu siguranță nu era limbajul... Probabil mă intriga faptul că poate închina versuri de amor femeii pe care o iubesc eu, femeii care îmi mărturisise mie iubire.

Am întreat-o ce să înțeleg prin prezența acelor scrisori în corespondența ei. Mi-a răspuns vag, vădit enervată de situație. A fost prima discuție tensionată dintre noi și nu eram deloc pregătiți pentru asta. Ca să pună capăt situației, a ars toate scrisorile și mi-a zis:

-Te rog, hai să punem capăt acestui subiect! Să-l ardem împreună cu scrisorile! Noi doi avem ceva ce nimeni nu ne poate lua... avem iubirea care ne unește!

Am crezut-o. Mi-am dorit să cred în ea pentru că altfel nu puteam crede în noi. Cu toate acestea, mi-era imposibil să nu mă gândesc la acele scrisori, la acele poezii... Problemele pe care le duceam cu mine de mai bine de un an, la care s-a adăugat nespusa durere a incertitudinii unei relații de iubire, începeau să mă consume din ce în ce mai mult. Însă ceva timp am reușit să ascund starea asta, uneori chiar și de mine. Am mai purtat câteva discuții cu ea, în care mi-a mărturisit:

-Nu sunt stăpână pe sentimentele mele. Știu că te-am iubit enorm și că te iubesc și acum. Sunt momente în care nu simt nimic pentru tine, altele în care îmi ești foarte drag și altele în care te iubesc. Uneori, îmi amintesc de Bogdan... Și, oricât de mult aș refuza să mă gândesc la el, nu pot... Uneori... îl iubesc pe el, și nu pe tine... Dar știi că, și atunci când te iubesc pe tine și atunci când simt ceva pentru el, tot pe tine te vreau;

tot lângă tine imi doresc să fiu! Asta cred că e cel mai important. Cred că pe baza acestor sentimente putem merge mai departe!

Și am mers mai departe...

Încă de la începutul lui 1943 se auzeau zvonuri potrivit cărora comuniștii urmau să pună mâna pe putere. Cei mai mulți nu dădeau importanță unor zvonuri de genul acesta, negăsindu-le nici un temei. Alții, conștienți de contra-ofensiva de la Stalingrad, observând că valul războiului s-a întors împotriva Axei, au început să-și facă gânduri serioase. Gândul unui regim comunist în România îi speria îndeosebi pe moșieri și pe burghezi. Au fost destule familii de moșieri care au vândut tot și au plecat în Apus de teama comuniștilor. Printre acestea s-a numărat și familia Anei... Aveau să plece în Franța pe la mijlocul lui iunie 1943, însă ea avea să rămână în țară să-și termine studiile. Au plecat părinții ei și, într-adevăr, ea a mai rămas nn an. În anul acela am petrecut destul de mult timp împreună și purtam adesea discuții despre noi, despre ce mai simțim unul pentru altul. Ea când imi spunea că mă iubește, când îmi repeta că nu știe ce simte, dar că e convinsă că eu sunt cel alături de care vrea să trăiască toată viața.

După intrarea trupelor sovietice în România și după semnarea armistițiului de la 12 septembrie 1944, prezența partidului comunist se făcea din ce în ce mai simțită în țară. Trecuse ceva vreme de când Ana nu-și văzuse părinții, așa că hotărî să plece pentru două luni, urmând să se întoarcă la sfârșitul lui noiembrie. Primise când era mică, de la o mătușă, doi porumbei de plastic, mici, fiecare puțin mai mare decât un medalion. îi păstrase până în momentul discuției noastre despre plecarea ei. Mi-a dăruit unul dintre porumbei și mi-a spus că pe celălalt îl va păstra ea... *"Așa... ca să ne amintească unul de celălalt..."*

A plecat la sfârșitul lui septembrie. M-a rugat să trec pe la ea să iau câteva fișe pe care trebuia să le predau la secretariatul Facultății unde era studentă, probabil ceva care să-i justifice absența... I-am respectat rugămintea întocmai. Căutând printre lucrurile din biroul ei, am zărit porumbelul...

Gândul că se va întări puterea comuniștilor nu-mi era deloc comod, ținând cont că pe numele meu. Poliția întocmise un dosar în care eram acuzat de participare la activitățile legionare și după ce statul le-a interzis. Apoi, întâlnirea pe care am avut-o în adolescență cu Codreanu în casa preotului din Iași, întâlnire cu care mă tot lăudam, era consemnată și ea în dosarul meu. Nici familia mea nu avea o situație care să-i mulțumească pe comuniști: tata era preot, deci *mistic și anti-comunist*, iar mama provenea dintr-o familie de intelectuali chiaburi. Prins în acest context, nu puteam fi deloc liniștit. Temerile mele nu au întârziat, de altfel, să se concretizeze, căzând pradă unor înscenări din cele mai diabolice. Au fost atunci întorși împotriva mea prietenii, cunoscuții, rudele, li-au speriat părinții prin scrisori întocmite cu minciuni din cele mai cumplite... I-au scris și Anei... Nici în ziua de astăzi nu am aflat ce-i spusese. Știu doar că am primit de la ea câteva rînduri destul de târziu, în ianuarie 1945:

“Adrian,

Am încercat să-mi cumpănesc bine sentimentele și îmi dau seama că nu te iubesc, că nu ești tu cel cu care vreau să-mi petrec restul vieții... Iartă-mă, dar nu mai pot continua în relația asta... Poate că ie-am iubit... Sigur ie-am iubit, dar acum vreau să fiu singură, să mă dedic mie însămi. Poate, cândva, voi găsi și eu pe cineva pe care să iubesc... Mi-aș dori să rămânem prieteni. Ana ”

Un timp am refuzat să cred că-i adevărat. Aș fi vrut să cred că e o înscenare, că rândurile nu-i aparțin, însă îi recunoșteam prea bine scrisul. Vroiam totuși o lămurire, vroiam să-mi spună că nu-i adevărat... Fuseseră destule discuții între noi vizavi de ce simțim unul pentru celălalt, uneori chiar tensionate, dar ajunseserăm la concluzia că fiecare dintre noi are nevoie de celălalt. Eu o iubeam nespus, iar ea mă iubea... în felul ei... Uneori mă iubea, alteori îi eram doar persoana cea mai apropiată sufletului ei. Cu toate astea, niciodată nu s-a pus problema despărțirii. Trăisem cu certitudinea 'i; unei vieți împreună. Gândul că eu și Ana nu ? mai eram acel "noi" era pentru mine ugiător. îmi făcusem tot felul de ipoteze și eram absolut hotărât să nu renunț la ea. De aceea, i-am scris: *"Iubita mea,*

Rândurile pe care le-am primit de la tine sunt absolut sfâșietoare...Nu-mi pot închipui cum, după toate îmbrățișările, după toată dragostea noastră..., cu toate visele noastre nebăgate în seamă, poți să renunți atât de ușor la mine, așteptând să te arunci, când va veni vremea, în brațele altuia... Cu siguranță, înscenările cărora am căzut pradă nu te-au ocolit... Te rog să nu le dai crezare! Știi bine, și tu ai zis-o. că noi avem ceva mai important, ceva ce nu ne poate lua nimeni... iubirea... Spuneai că te vei întoarce după două luni... Ce s-a întâmplat? Aștept un răspuns cât mai grabnic!

Cu toată dragostea, Adrian"

Și răspunsul a venit iarăși după mult timp, în iunie. In tot acest timp, mă gândeam că e vorba de o înscenare a comuniștilor care se instalau în România, iar ea a rămas în Franța, unde putea avea o siguranță.. Îmi scria:

"Dragă Adrian,

... Iubirea... a trecut ca orice alt lucru de pe pamantul ăsta. Sau, poate, nu am știut eu să iubesc. Acum nu mai are nici o importanță... Eu am rămas la Paris. îmi voi continua aici studiile... Situația în țară e destul de incertă.Drumurile noastre se cam despart de aici... Ai grijă de tine! Nu te mai gândi la înscenările a căror pradă ai căzut! Am primit, într-adevăr, multe scrisori și am fost vizitată de mulți oameni în acest sens, însă toate astea nu au nici o legătură cu decizia mea... Să știi că și eu, cândva, te-am iubit... Cu drag, Ana "

Cumplit... mă simțeam trădat de ființa înaintea căreia îmi îngenuncheasem încrederea, inima, viața... O iubeam nespus și o uram în același timp pentru ce fusese în stare să-mi facă. îmi veneau în minte crâmpie dintr-un poem eminescian:

"Biblia ne povestește de Samson. cum că muierea,

Când dormea, tăindu-i parul, i-a luat toată puterea

De l-au prins apoi dușmanii, l-au legat și i-au scos ochii,

Ca dovadă de ce suflet stă în piepții unei rochii...

Când cochetă de-al iau umăr ti se razimă copila,

Dac-ai inimă și minte, te

gândește la Dalila. "

Și totuși, învinuind-o, parcă mi se sfâșia inima. Cu toată suferința pe care mi-o provocase, îmi reproșam cu înverșunare că pot gândi asemenea lucrări despre ea. Ajunsesem să o prețuiesc într-atât, încât orice gând care mi-ar fi trecut prin minte și care ar fi pus-o într-o lumină nefavorabilă, mi-ar fi părut un sacrilegiu. Si azi refuz să cred că m-a trădat... Am aflat mai târziu, după câțiva ani, de la o cunoștință comună că, de fapt, se întorsese în Iași la data la care ar fi trebuit s-o aștept. Cu siguranță cineva din Paris o ajuta în privința expedierii scrisorilor, pentru a mă convinge pe mine că ea a rămas la Paris. Mă întreb acum: dacă aș fi știut că se întorsese în țară, oare aș fi reușit să

schimb ceva? Probabil că nu...

10 februarie,

Mi-e din ce în ce mai dificil să scriu. Fiecare cuvânt îmi simt ca pe un pas către sfârșit, fiecare literă e o clipă de agonie... După ultima scrisoare a Anei a urmat o perioadă de incertitudine. Mă înverșunam să cred că mă iubește și că totul e o înscenare, că îmi scapă un amănunt care m-ar putea ajuta să înțeleg totul. Am continuat să-i scriu până în septembrie, dar în zadar.... Nu mai știu numărul scrisorilor pe care i le-am trimis în acea perioadă pe adresa din Paris, știu doar că au fost foarte multe

Gala Galaction încercase să dea de mine în câteva rânduri. Bănuiam că e vorba de datoria destul de veche, pe care nu eram în stare s-o achit nici acum. O întâlnire cu ei era oricum inevitabilă, căci îmi era profesor de *Studiu biblic al Vechiului Testament* la Facultate, așa că am hotărât să-l vizitez. Pe 28 septembrie, seara, eram în fața casei lui din București. L-am așteptat aproape un ceas. Când m-a văzut, m-a privit foarte uimit, apoi a exclamat:

-Doamne, că au trecut evreii prin Marea Roșie e un lucru mare și o proorocie, dar că băiatul ăsta a venit să mă caute e o minune fără egal!

Îndată am izbucnit în plâns și i-am zis singurele cuvinte pe care eram în stare să i le mai spun:

-Prea Cucernice, iertați-mă, vă rog!

-Tu ce crezi, că-s Sfântul Petru? Încerc eu să uit, dar ajută-mă și tu! Ia zi, ai făcut rost de bani? Deja relațiile mele cu cel care te-a împrumutat s-au stricat... I-am dat eu o parte, cât am putut. Acum văd că cere și dobândă, cămătarul naibii...

-Nu am nici un ban. Sunt distrus! Chiar nu știu ce să fac.

Moșneagul se uită atent spre mine, tace câteva clipe, apoi zice:

-Nu știu cum s-o ducem la capăt, că sunt bani mulți... Îți poți cumpăra o casă cu ei. Iar eu stau tare prost cu banii în perioada asta. Poate de pe la Asociația Scriitorilor, că vor să mă pună președinte, poate de la partid... Nu știu ce să zic. Dacă nu ai fi fost legionar, o rezolvam noi cumva cu partidul, dar așa...

-Ce partid? am întrebat eu. Să nu-mi spuneți că v-ați dat cu comuniștii!

-Of, copilule... Ca să instaureze comunismul în Rusia le-au trebuit 30 de ani, iar aici vor să termine tot procesul în doi ani. Nu știu ce se va alege de țara asta. Mie mi-au propus să fiu deputat de Argeș. Mă gândesc să accept. La câte am făcut în viața asta, nu mi-e mai greu sufletul cu încă un păcat... Acum. revenind la problema ta, nu-i văd rezolvarea. Să mai treacă timpul, poate le va așeza Domnul într-un fel! Hai mai bine să intrăm în casă!

Am intrat și ne-am așezat în fața bibliotecii. A continuat discuția:

-începe școala luni. Sper să ne vedem mai des cu ocazia asta! Ce-ai de gând să faci? Ai ceva de gând?

-Prea Cucernice, nu știu... Nu vin la școală luni. Merg la mănăstire.

-Păi și cât stai? Rămâi până duminică și luni să fii la București, la cursuri!

-Nu, părinte, vreau să rămân de tot la mănăstire! Poate așa e mai bine...

S-a ridicat deodată, ca și când ar fi primit cea mai cumplită veste. Apoi a început să mă certe:

-Ai înnebunit? Ce să faci la mănăstire? Ce motiv ai să te faci călugăr? Cine intră în mănăstire ori n-are minte ori e impotent!

Intr-un final l-am convins că vreau să intru în monahism. De altfel, pe Gala Galaction, dacă îl cunoșteai puțin, îl puteai face să-ți dea dreptate imediat. Mi-a și zis apoi:

-Și eu am vrut cândva să intru în mănăstire. Cu siguranță, călugării trăiesc bucurii la care noi, cei din lume, nu avem acces datorită patimilor noastre. Eu am fost un desfrânat dintotdeauna, dar, ca și Augustin, mă pocăiam încă din clipa dulce a păcatului. Știi, e ciudat cum adesea te pierzi în brațele unei femei străine și n-o respingi, iar în patul tău, alături de soția ta, simți că greșești, că e păcat. Ciudați mai suntem noi, oamenii... Și la ce mănăstire vrei să mergi?

-Nu știu. Undeva unde să nu mă găsească nimeni.

-Of, mai rămâi la mine câteva zile. Nu te las să pleci așa. In cele din urmă m-a convins și am mai rămas la el. A trebuit să plec, însă, peste trei zile pentru că mă căuta miliția. Erau căutați câțiva dintre cei care susținuseră *Legiunea* și nu fuseseră închiși pentru că erau minori. Câțiva tineri împărțiseră manifeste legionare în ultimele zile și miliția bănuia pe unii dintre studenții teologi, printre care și pe mine. Mai mult, pe numele meu se eliberase un mandat de arestare pentru "*uneltire împotriva ordinii sociale*". Mi-a dat Gala Galaction ceva bani pentru drum, sfatuindu-mă ca înainte să merg la mănăstire să trec și pe-acasă. Peste câteva zile am ajuns, într-adevăr, în fața casei părinților mei, însă nu am putut intra. Mă reținea gândul că i-am dezamăgit, că le-am greșit enorm. Îmi închipuiam ce gândeau ai mei când aflaseră de toate problemele mele... Am mai rătăcit în felul ăsta câteva zile, dormind pe la mănăstiri, încercând să-mi aflu locul, dar nicăieri nu mă regăseam.

Intr-una din serile de pribegie am trecut poarta mănăstirii Sihăstria. M-am înfățișat umil înaintea starețului și l-am rugat să-mi îngăduie să rămân o perioadă la Sihăstria. M-a privit aspru și mi-a răspuns că nu au destule locuri de cazare pentru cunoscuții mănăstirii, darămite pentru un pribeg. Auzind cuvintele starețului, am alergat mâhnit în biserică și am picat înaintea icoanei Sfintei Fecioare. Am început să plâng cu amar. După ceva timp, simt cum cineva își așază palma pe creștetul meu. Îmi ridic privirea și descopăr un călugăr tânăr, cu o izbitoare luminozitate a feței. Mă privește blând și îmi zice:

-Nu fi necăjit, Adrian! Tu vei fi primit într-o mănăstire, dar nu în Sihăstria... Vei fi călugăr, dar nu aici! Când ai să ne vizitezi data următoare, îți voi săruta mâna...

Nu înțelegeam de unde îmi cunoștea numele, nici ce vroia să-mi spună prin acele cuvinte.

Pe 14 octombrie, în preajma prânzului, am ajuns la mănăstirea Neamț. Am rămas câteva ore bune în fala porții. Parcă încremenisem. Nimeni nu se sinchisea de prezența mea cel puțin ciudată. Priveam când spre poarta de stejar, când spre icoana înălțării Domnului, aflată deasupra porții. Privindu-L pe Hristos, așteptam ceva, un semn... Iar El nu-mi zicea nimic. Aveam senzația că mă îngăduie așa cum sunt.

Am intrat cu greu în mănăstire, când deja se însera. Un gând ciudat mă făcea să simt că intru în mormânt. Începuse Vecernia și vedeam cum se grăbeau spre biserică vreo doi călugări întârziați. Le-am urmat calea și am intrat în biserică. Dintre toți sfinții pictați în interior, privirea mea îndurerată parcă l-a ales pe Sfanțul Antonie cel Mare. În acea reprezentare. Cuviosul ținea în mână un pergament pe care era așternut un îndemn: "*Dacă vrei să vii, vino așa cum ești, căci Dumnezeu te primește cu toate neputințele tale! Iar dacă vrei să îți pui toate în rânduială înainte să vii, atunci află că nu vei veni niciodată!*". M-a cuprins o teamă cum n-am mai trăit până atunci. Nu știam

sigur ce vreau. Am îngenunchiat și ascultam slujba. Mă necăjeau atâtea gânduri, încât nu mă puteam ruga. Îmi doream o minune; îmi doream ca cineva să-mi schimbe într-o clipă viața.

După slujbă, călugării au plecat osteniți spre chilii. Mă înapăimânta atâta negru, atâta întunecime în îmbrăcămintea lor. Acum, gândindu-mă, văd atâta lumină în straiile monahale? Deși toți plecau, eu am rămas îngenunchiat. Aș fi vrut ca viața să mi se termine atunci sau, măcar, să se oprească timpul pentru câteva zile, să pot uita de toate. Plângeam. Nu știam încotro mă îndrept. Simțeam că am morțesc, că devin o bucată de piatră care tot încearcă să se întingă în pământ.

Într-un târziu, preotul care slujise iese din Altar, se închină la iconostas, apoi vine spre mine și îmi zice să merg la masă. Îl însoțesc și ne îndreptăm amândoi spre trapeza mănăstirii. Mă așez lângă niște frați tineri, unii chiar mai tineri decât mine. Cercetez pe flecare dintre ei cu privirea. Pe chipurile lor se citea un entuziasm inconștient, ceea ce unii numesc *răvnă pentru călugărie*, iar eu consider naivitate, nehotărâre. Toți credeau că vor să-și petreacă întreaga viață în mănăstire. E drept că unii chiar își doreau asta, iar aceleora monahismul le-a înnobilit sufletul și i-a făcut lumină înaintea oamenilor. Însă din rândurile celorlalți, a inconștienților, a nehotărâților, s-au ridicat în câțiva ani idioții frustrați de propria imagine și de viețuirea pe care și-au ales-o. Aceștia sunt aceia care, îmbrăcați în rasa călugărească și încuiați în chiliile schiturilor, au o singură preocupare, aceea de a vedea lumea ca pe un iad, ca pe o mulțime potrivnică, asupra celor din lume planând o imensă și diavolească vină, aceea de a nu fi călugări, de a se putea bucura de toate frumusețile acestei vieți. Masa fraților, a novicilor, se continua cu masa călugărilor, în capul căreia stătea starețul, în imediata lui apropiere șezând preoții mănăstirii.

După rugăciune, au început cu toții să mănânce, iar un monah anume rânduit citea un cuvânt de învățătură dintr-o carte veche. Erau câteva îndemnuri pentru viețuitorii mănăstirilor, lăsate de Sfinții Părinți. Din tot ce s-a citit în acea seară la cină, am reținut doar câteva cuvinte și acelea nu mi-au dat pace multă vreme: *"De-ai venii în mănăstire și te-ai așezat cu călugării la masă și ai mâncat din blidul lor jugul lor l-ai luat, pentru care dacă-l vei duce cu smerenie, vei primi cumuna nevestejirii!"*. Nu am putut mânca nimic în acea seară.

După cină, am mers la părintele stareț. În acea vreme, stăreția mănăstirii era în grija arhierelui Galaction Gordun¹) obligat să se retragă dintre sinodali, împreună cu alți ierarhi. Prin mijlocirea lui Sadoveanu, atât lui Gordun cât și celorlalți li se îngăduise să se retragă la mănăstirea Neamț. Deși venerabil maestru al unei loji masonice, Sadoveanu, prin intervențiile sale, s-a arătat destul de folositor Bisericii. Se pare că de aici i s-a tras și moartea...

Părintele Galaction stătea în cerdacul stăreției și privea cum dealurile din apropierea cetății monahale erau dezmiardate de o ploaie mocănească. M-am apropiat și am cerut, sfios, blagoslovenie. Țineam capul plecat și nu-mi puteam ridica privirea din pământ. Arhierul îmi cuprinde capul între palme, îmi apasă pe tâmpile, și mă determină să-mi înalț privirea, îmi privește chipul, apoi îmi zice:

-Ce-i cu tine? De unde vii?

-Prea Sfințite, nici nu mai știu de unde vin... Dar știu încotro mă îndrept... Vreau să mă fac călugăr.

Am zis aceste vorbe cu atâta siguranță, : încât în clipa următoare am început să-mi fac

griji pentru sufletul meu. Simțeam că, dintr-o dată, am ajuns să mă pot minți și pe mine. Starețul încetează să mă mai privească pentru câteva clipe, face câțiva pași prin cerdac, apoi se întoarce spre mine

-----1. Mai târziu, după pensionare, arhiereul Galaction, deși teolog de înaltă ținută, s-a lăsat convins de călugării stiliști și a acceptat să ia asupra sa conducerea *Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi*, fiind primul lor mitropolit. Ca urmare firească a gestului său, Sinodul l-a depus din treaptă. Tot atunci s-a hotărât ca Galaction Gordun să nu fie pomenit în nici o carte de istorie bisericească.

și, după câteva momente de tăcere, mă întrebă:

-Știi ce-i călugăria?

Hotărât să fac o impresie bună și, totodată, să-l încredințez de tăria deciziei mele, i-am răspuns:

-Știu. E jertfa... Iar eu imi doresc să mi-o asum!

-Cuvinte goale... Habar n-ai! După cum te vad eu, cred ca ai ceva pregătire... Așa-i?

-Părinte, am absolvit Seminarul Teologic la București. Acum sunt student la Institut sau, mă rog, eram... Nu mai știu...

Starețul mă privește atent, își mângâie barba, apoi îmi spune:

-Eu nu pot crede că vrei să te faci călugăr! Zi-mi adevărul! Ce probleme ai?

-Am fost legionar. Mă caută comuniștii să mă aresteze. Am avut iubirea în brațe și am lăsat-o să treacă pe lângă mine. Sunt un om pierdut! Vreau să-mi pierd urma. Vreau să mor pentru lumea aceasta!

Galaction face câțiva pași în tăcere, privește spre biserică, spre cer, își coboară privirea în pământ, apoi se întoarce spre mine și imi spune hotărât:

-Rămâi aici! Câtă vreme noi ne-am găsit refugiul aici, poți avea și tu liniște în mănăstirea Neamț. Să nu mai zici nimănui unde ești! Fără scrisori, fără vorbe... Din toată mănăstirea doar eu trebuie să-ți știu povestea. Să știi, însă, că eu nu te voi călugări în veac! Imi convenea propunerea starețului. Cu toate astea, am mai insistat:

-Părinte, vreau să fiu călugăr. Vreau sa-mi dedic viața lui Hristos, să primesc chipul îngeresc.. Vă rog...

-Eu nu te voi călugări niciodată! Să zicem că ai statutul unui frate de mănăstire, dar atât! Îți vom da o chilie; mergi la ascultare, !a slujbe, te îngrijești de studiu, de rugăciune... Asta-i tot ce-ți putem oferi.

Mi-am plecat ușor privirea, i-am mulțumit, apoi am fost condus de un frate către chilia care-mi fusese rânduită. Încăperea în care aveam să locuiesc era undeva în afara mănăstirii. O cameră simplă, foarte mică, cu tavan de lemn ce se apropia îngrozitor de mult de dușumea. Din clipa în care am intrat în acea chilie, în toată perioada în care aveam să stau acolo, am trăit cu senzația că mă sufoc, că respir aer cu porția. Pereții ăia coșcoviți, potrivnicul tavan de lemn, patul de fier și cartea de rugăciuni pe care n-am putut-o deschide mai niciodată, au fost singurii martori ai tânguirii mele. Eram pierdut pentru lume. iar lumea se nimicea în mintea mea și creștea undeva, într-un loc depărtat, către care eu nu puteam năzui niciodată. Și plângeam pentru că am iubit atât de mult lumea... În acea noapte am adormit foarte greu, chinuit de durere și de tot felul de tânguiri și neputințe. Urlam către Dumnezeu să-și întoarcă fața către mine. Cumplit... Aveam impresia că și Dumnezeu a ajuns să mă

creadă nebun, că" și El, iubitorul de oameni, S-a săturat de mine. Nu-I mai ceream o minune. II rugam să-mi dea doar un fir de ață de care să mă agăț și puțină putere.

În acea noapte durerea nu m-a ocolit nici în vis... Am visat că alergam prin ploaie, părăsit de toți și, deodată, în goana mea, mi-am dat seama că sunt gol și că în jurul meu era senin, ploaia căzând numai peste mine. Treceam pe lângă oameni și mă priveau cu dispreț, rostind cuvinte pe care refuzam să le ascult. Mă simțeam ca Adam care fugea de privirea Creatorului prin grădina Raiului. La un moment dat am ajuns într-o livadă, scăpând de privirile mulțimii potri\Tiice. În depărtare zăream doi oameni, șezând la umbra unui pom. Doar privirile lor mai aveam să le îndur, așa că alergam înainte, cu nădejdea ca nu mă vor observa. Însă, ajungând în dreptul lor, m-am oprit deodată și i-am privit cu durere. Erau Ana și Bogdan. Ședeau pe pământ, îmbrățișați, și mș priveau cu cel mai cumplit dispreț. Am început să plâng și am alergat din nou. nebun... M-am trezit din visul ăsta plângând și nu am reușit să mai adorm. Înainte de-a se lumina am mers la biserică. Cuvintele slujbei treceau pe lângă mine, căci eu ca un surd nu auzeam și ca un mut ce nu-și deschide gura sa nu puteam spune nici un cuvânt.

În vremea prânzului m-a vizitat un student, trimis de Gala Gaiaction. De unde aflase moșneagul că simt la mănăstirea Neamț nu-mi dau seama nici azi. Îmi trimitea niște bani, cu rugămintea să mă întorc în București, că poate o dau la pace cu comuniștii și îmi voi putea continua viața.

Studentul mi-a dat și o scrisoare, precizându-mi că situația mea e cunoscută de mulți și că ar fi înțelept să vorbesc cu Gala Galaction. Mi-a mai spus că un bun prieten de-al meu, cel care-mi adusese de la Iași prima scrisoare a Anei, a fost arestat de comuniști. N-a rezistat anchetei și bățăilor și a murit. Vestea m-a dărâmat de-a dreptul. Simțeam că se topește și ultima fărâmă de nădejde. Nu am mai vorbit prea mult cu studentul, ci am plecat spre chilie, sfâșiat de durere. Am deschis scrisoarea pe care mi-o adusese trimisul lui Gala Galaction. Era de la Ana... Nu-mi explicam cum avea să ajungă o scrisoare a Anei la mine, la mănăstire. Am înțeles după ce am citit-o:

"Dragă Adrian,

Am luat cu ceva vreme în urmă hotărârea sa nu-ți mai scriu. Cu toate astea, mi-am călcat pe inimă și, iată, îți trimit câteva rânduri...Am vorbit de curând cu Părintele Gala Galaction. Știam că-ți este apropiat și l-am rugat să te sprijine. Îți cunosc situația nefericită. Îmi pare rău că nu te pot iubi! Aș vrea să-ți fiu alături, dar nu pot. Te rog, nu mă învinui pentru că nu te iubesc! Să știi că îmi pasă de tine, de aceea te sfătuiesc să faci orice compromis, numai să duci și tu o viață normală, fără să te distrugi și fără să faci pe cei din jurul tău să sufere. Cât despre mine... Eu nu voi mai fi a ta niciodată, știi asta. Îmi pare rău să-ți zic, însă nu l-am uitat pe Bogdan. Îl iubesc și suntem împreună. Ne vom căsători curând. Ei sunt atât de recunoscătoare că m-a primit înapoi, după ce l-am trădat. Mă bucur pentru că el e ceea ce îmi doresc. Mă bucur pentru că mama e atât de încântată de el. Mă bucur că am șansa să fiu fericită¹ Sper ca și tu să mă uiți! Mi-aș fi dorit să pot iubi ca tine. Uneori am impresia că tu ești un om prea sensibil pentru lumea asta. Te credeam puternic, dar acum te văd atât de slab... Știi că ai trecut prin multe, însă asia nu mă oprește să simt ce simt și să te privesc cum te privesc. Îmi pare rău pentru tine, îmi pare rău ca un om trebuie să treacă prin așa ceva... Sper să înțelegi de ce nu putem fi împreună... Eu am nevoie de

un bărbat puternic, nu de un copil inconștient care plânge fără oprire. În final te sfătuiesc să-l cauți cât de repede pe Părintele Gala. A rămas ultima ta șansă... Rămâi cu bine! Adio!

Ana"

Lumea se sfârșea pentru mine, iar eu muream pentru lume... Ana, ființa căreia i-am dăruit viața mea, imi scria asemenea cuvinte... Și cum puteam s-o învinuiesc că nu mă iubește? Ii puteam reproșa că eu nu merit iubirea ei? Am rămas singur în chilie o săptămână, consumându-mă din ce în ce mai mult. În tot acest timp am fost la masă doar de trei ori. După o săptămână, cineva bate la ușa chiliei.

Am deschis și doi milițieni au intrat în cameră. Unui dintre ei mi-a prins mâinile și mi le-a întors la spate, iar celălalt mi-a dat câțiva pumni în față și în abdomen. Am căzut. Nu mai primisem niciodată asemenea lovituri. Văzându-mă căzut, cel care îmi aplicase loviturile m-a Jovit puternic cu piciorul în spate. zicându-mi cu o ură nebună:

-La mânăstire te-ai ascuns, derbedeule? O să plângă mă-ta că nu te-a lepădat când o avut ocazia... Instanța te cheamă în judecată și tu fugi? Te ascunzi pe la schituri, ai? Mama mă-tii de bandit! Avem ordin să te ducem la proces. Ești acuzat pentru "uneltire împotriva ordinii sociale". Vei putezi la Jilava sau la Aiud, că așa meritați voi, puii de lepre!

Apoi, când am încercat să mă ridic, am mai primit un picior în față, după care a urmat un fel de explicație

-Tac-tu-i popa, ai? Te facem noi să regreți toți colacii pe care i-ai mâncat!

Nu am putut să mă mai ridic, așa că m-au ridicat ei și m-au dus la mașină. M-au aruncat în spatele dubei. Părintele stareț a venit și, privindu-mă cu regret, mi-a zis:

-Am făcut tot ce mi-a stat în putință. Domnul să te întărească! Îmi pare rău!

M-au dus la București. Drumul a fost îngrozitor. Când își aminteau de mine, opreau mașina și mă băteau mai rau decât pe un biet animal. În momentele acelea simțeam moartea lângă mine. Nu știu ce m-a ținut în viață. Îmi doream ca în acele clipe să se sfârșească viața mea. Dar am trăit, împotriva voinței mele...

11 februarie ,

Sunt unele clipe în care ți-ai dori să-ți pierzi credința, însă nu îți permiți lucrul ăsta. Dacă pierzi și ideea de Dumnezeu, pierzi tot. Mai bine să crezi că Dumnezeu te-a uitat, decât să crezi că nu există. Crezând că te-a uitat, îți rămâne nădejdea că, la un moment dat, își va aminti deține...

După un drum în care am pățimit chinur groaznice, am ajuns la București, Undeva, la o unitate militară cred, m-au scos din mașină și m-au aruncat pe ciment, amintindu-și că mă obișnuiseră cu bătaia și. ca atare, trebuiau să-și țină obiceiul. După ce mi-au mai dat câteva lovituri puternice, m-au dus într-o încăpere imensă în care erau mai mulți bărbați, în majoritate tineri, toți bătuți și plini de răni, ca și mine. Toți așteptau să fie anchetați, judecați, condamnați... Nici unul nu trăia cu impresia că va scăpa. Toți știam că nu ne poate aștepta decât pușcăria. La un interval de aproximativ două ore, un jandarm striga câte un nume... Il chema în fata anchetatorului pe cel care urma să fie condamnat. După vreo zece ore de așteptare în frig, cu dureri îngrozitoare , îmi aud numele. M-am ridicat cu greu și simțeam că nu

pot merge din pricina rănilor. Am intrat într-o cameră îngustă, în care se aflau doar o masă și un scaun. Încăperea nu avea geam, iar fumul de țigară făcea să nu se poată respira. Am primit o lovitură puternică în ceafa, după care am leșinat. Nu știu dacă m-au mai lovit apoi, îmi amintesc doar că m-am trezit așezat pe un scaun, cu mâinile legate la spate și cu fața în sus. Când am deschis ochii și am cercetat camera cu privirea, am observat doi milițieni care vorbeau între ei. Unul a sesizat că m-am trezit și, apropiindu-se, mi-a dat o palmă, ceva mai suportabilă decât loviturile primite pe drum.

-Știi de ce ești aici, nu?

-Nu, i-am răspuns. Auzindu-mi răspunsul, m-a pocnit. Apoi mi-a zis:

-Tu ai impresia că răzi de mine? Ești legionar. Tac-tu-i popă. Tu ai făcut școala de popi. Ai împărțit manifeste legionare. Ai uneltit împotriva ordinii sociale, blamând regimul comunist. Ești mistic. Învrăjbești oamenii cu povești religioase ca să crezi dezbinare în rândul populației și să se revolte. Pentru astea și multe altele, ești condamnat la zece ani de închisoare la Aiud.

După ce mi-a zis acestea, a ordonat celuilalt milițian să întocmească procesul verbal prin care se constata condamnarea. Apoi, s-a apropiat din nou de mine și mi-a mai dat o palmă. În acel moment au intrat în camera de anchetă trei bărbați. După îmbrăcăminte, mi-am dat seama că unul dintre ei trebuie să fie ofițer. Aveam să aflui mai apoi că era șeful Securității. Cei doi care îl însoțeau erau doi civili, îmbrăcați în costume negre, foarte elegante. Purtau mănuși albe, de mătase, pe care erau brodate niște însemne aurii: echerul, triunghiul și compasul. Aceleași însemne erau gravate și pe butonii de la cămăși.

Securistul șef se îndreaptă spre anchetatorul care m-a lovit și îi dă o palmă, apoi le ordonă amândurora să plece din încăpere, rămânând în fața mea doar *cei* trei nou-veniți. Unul dintre civili îi face semn ofițerului să plece, iar acesta, supus, iese din încăpere. Se apropie amândoi de mine, mă privesc cu hotărâre, apoi îmi zice unul dintre ei:

-Nu-i prea frumos ce ți-au făcut nemernicii ăștia... Au ajuns niște analfabeți să te înjosească mai rău decât pe un animal? Și pentru ce? Cu ce ai greșit până la urmă? Dragul meu, ești în stare de mai mult! Nimeni nu are dreptul să te lovească! Tu ești mai presus decât ei toți! Tu poți avea întreaga lume la picioarele tale...

Ii priveam descumpănit pe amândoi. Imi vorbeau despre cum aș putea să am întreaga lume, despre cum aș putea fi deasupra tuturor, iar pe mine mă chinuiau groaznice dureri, îmi simțeam trupul măcelărit. După ce i-am ascultat cu atenția de care poate da dovadă un om aflat într-o asemenea situație, le-am zis ce simțeam eu:

-Dumneavoastră imi vorbiți despre putere, despre stăpânirea lumii, despre basme... Iar eu îmi doresc doar să mă trezesc din acest coșmar, să nu mai fiu învinuit pentru fapte pe care nu le-am comis... Vreau să fiu liber să-mi trăiesc viața, care, oricum, era destul de crudă...

-Dragul meu, poți avea totul! Tu ești făcut pentru a conduce, pentru a hotărî destine... Tu ai suflet nobil, minte de rege, ținută de suveran... Tu nu poți să te complaci într-o existentă oarecare! Vrei să te scoatem de aici? Trebuie doar să ceri asta

-Vreau să ies de aici cu orice preț, le-am zis eu. Așadar, spuneți-mi care este prețul! Cu ce îmi pot cumpăra liniștea? Ce trebuie să ofer în schimb pentru a-mi putea duce la capăt existența-mi neimportantă?

Mă privesc amândoi. Cel care a început discuția își aprinde o țigară, face câțiva pași prin

încăpere, apoi se întoarce spre mine. mă privește grav și-mi zice:

-Te scoatem în câteva minute de aici. Îți așternem lumea la picioare. Te facem zeu. Tu trebuie doar să onorezi invitația de a face parte dintr-o frăție în care sunt închegați cei mai puternici și mai onorabili oameni de pe pământ. Puțini sunt cei care primesc astfel de oferte. Sunt foarte mulți care bat o viață întreagă la ușile templului fără să fie primiți. În templu nu este primit oricine... în templu nu intră decât profanii cu chemare puternică, hotărâți, bărbați nobili. Cu greu este acceptat un profan în lojă... Și iată că tu ai fost ales! Primește această invitație ca pe cea mai onorantă apreciere pe care o poate primi un om!

Frăție, templu, lojă... Am înțeles imediat și, ca atare, am întrebat:

-Îmi vorbiți despre Francmasonerie. așa-i?

-Ești băiat înțelept, de aceea cu siguranță înțelegi onorea pe care ai primit -o...

Am răspuns:

-Din tot ce-am citit și din toate discuțiile pe care le-am avut cu oameni de toată încrederea, am înțeles că Masoneria este un lucru diavolesc, necreștin.

-Masoneria, dragul meu. mă întrerupe celălalt, este o societate discretă care luptă pentru binele omenirii, pentru înnobilarea sufletului omenesc.

Nu m-am lăsat convins de cuvintele lor, ci hotărârea mea a fost luată pe fondul rănilor care mă terminau. Le-am zis:

-Accept orice, numai scoteți-mă de aici!

După ce-am rostit aceste cuvinte, am ieșit toți trei din încăpere. însoțit de acești bărbați, mergeam spre ieșirea din unitate, traversând un culoar străjuit de viitorii deținuți ai pușcăriilor comuniste, ale căror priviri întrebătoare mă așteptau ca și cum mi-ar fi pretins izbăvirea. Iar eu, ca și ei, nu înțelegem mai nimic... Știam doar că aveam să ies din rândul celor blestemați, că aveam să părăsesc acel *cimitir* de trupuri vii, în care suferința duhnea mai rău decât ar face-o putreziciunea.

Am urcat toți trei într-un automobil negru, nemțesc. Toate cuvintele care mi se adresaseră în timpul drumului au trecut pe lângă mine... Vorbeau ca și cum ar fi discutat cu un zid. În cele din urmă, mașina s-a oprit în fața unei clădiri înalte, cenușii. Am coborât din mașină și am fost îndrumat către intrarea în clădire. însoțit de cei doi bărbați, am intrat. Mă încerca un sentiment de teamă; un gând de înfiorare mă lupta. Am urcat câteva trepte și am ajuns în fața unei uși de stejar. Unul dintre cei care mă însoțeau a ciocănit la ușă. apoi a intrat cu supunere și, înclinându-se înaintea celui care se afla în încăpere, l-a înștiințat:

-L-am adus. A ales ce-i mai bine pentru el.

Din încăpere se auzi o voce baritonală. bine-conturată:

-Să poftescă înăuntru

Cei doi m-au îndrumat către cel care mă chemase, apoi au ieșit, sfioși parcă, din încăpere. Mă aflam într-un birou foarte elegant, care găzduia o bibliotecă destul de vastă. În dreptul ferestrei, un bărbat înalt, foarte voinic, cu părul cărunț, nu se grăbea să se întoarcă cu fata spre mine. Privea în tăcere pe fereastră, ducând din când în când paharul cu whisky la gură. Într-un final, mă întrebă:

-Ce crezi tu că-i viața?

Rostind aceste cuvinte, se întoarce spre mine. L-am recunoscut îndată... Mihail Sadoveanu. Auzisem de la Gala Galaction că Sadoveanu fusese ales *Mare Maestru* de către masonii români încă de prin 1932 și că ar prezida *Supremul Consiliu de Grad*

33, însă pentru mine acestea erau doar povești. Acum, însă, mi se certificau multe lucruri auzite cândva. Îl aveam înaintea ochilor pe scriitorul Mihail Sadoveanu, unul dintre cei mai apreciați intelectuali ai vremii și unul din marile nume ale literaturii române. Privindu-l, nu sesizasem întrebarea pe care mi-o adresase, așa ca repetă:

-Ce gândești, dumneata, tinere, că înseamnă viața?

Aș fi vrut să-i pot da un răspuns, măcar unul cât de prost sau de nepotrivit, însă, oricât de mult m-as fi străduit, nu-mi veneau în minte cuvintele pe care să le adun într-un răspuns, așa că am tăcut. După câteva clipe bune de tăcere, mi-a zis:

-Dragul meu, viața e o desfrânată în brațele căreia te poți arunca, pierzându-te pe tine însuși, sau pe care o poți sfida, ingorându-i jocul... Vezi, dumneata ești tânăr... Aș vrea să înțelegi că e o diferență mare între a fi mascul și a fi bărbat. Cum spuneam, viața, ca orice lucru de gen feminin, nu merită nici o încredere. Ești teolog prin formație, deci, amintește-ți, femeia care a fost făcută din coasta lui Adam s-a numit *viață*... *Eva*... Prin ea vin prunci pe lume, vine o nouă viață cu fiecare sarcină pe care o duce la capăt. Însă principiul vieții rămâne bărbatul, cel dintre coapsele căruia ea primește sarcina... Femeia aduce viață pe lume, însă nimicește bărbatul, transformându-l în mascul, într-un simplu exponent al speciei, care își exercită funcția reproductivă și instinctul sexual pentru a se integra organic în spectrul biologic al acestei lumi. Masculul e al femeii! Pentru ea, desigur, e unic... la fel ca ceilalți! Bărbatul, alăturându-se femeii, care din fire este trădătoare. Își întinează propria-i viață, se prostituează, dacă vrei, devenind un mascul, un exemplar al speciei umane, semnificativ doar pentru reproducere. Durerea e că ea, femeia, după un timp, îl privește ca mascul, numai ca pe-un mascul... Ori consideră că e dreptul ei să aibă alături un bărbat și, de cele mai multe ori, îl caută, ignorând cu dispreț masculul care se atașase de ea! Femeia și viețuirea în această societate infectă sunt două lucruri cărora nu trebuie să le dai niciodată crezare! Din nefericire, din câte am înțeles, tu ai cam picat în mrejele unei femei și te-ai lăsat purtat de valurile înșelătoare ale acestei vieți...

-Eu am crezut în iubire! i-am zis eu, destul de încurcat.

-Tinere, iubirea și femeia sunt două lucruri care nu se întâlnesc niciodată. Fiecare dintre ele face elementul unei alte geometrii. De aceea, alăturarea pe o perioadă lungă dintre un bărbat și o femeie nu poate fi nicidecum benefică. În matematica superioară, dacă aduni două numere nu obții niciodată un număr superior celor două pe care le-ai adunat. La fel e în cazul viețuirii omenești. Două persoane, bărbat și femeie, care se unesc din diverse motive spre a viețui împreună, în nici un context nu pot clădi o viață superioară... Unirea celor două destine reprezintă un regres în majoritatea situațiilor, iar în cazul fericitelor excepții, o stagnare. Revenind la chestiunea noastră... Dumneata ești chemat către o viețuire specială; ești chemat să-ți construiești o existență aparte! De această chemare s-au bucurat marii bărbați ai acestei lumi. făuritorii societății moderne, stâlpii demnității umane, geniile muzicii, picturii, sculpturii și ai oricărei arte, liderii politici și religioși, cei care au zămislit ideologii și concepte filozofice...

Ascultam ce-mi spunea... Cuvinte reci și opace care nu-și găseau rezonanță în sufletul unui copil, încercat de un dor puternic, dorul regăsirii de sine. Cu toate astea, mă încerca un simț vinovat, al devenirii, al înălțării pe treptele sociale. Simțeam că-mi descopăr în suflet un fior care, ori a stat bine-ascuns până în momentul de față, ori abia acum se năștea, dezvoltându-se în acele clipe în năzuință, apoi percepându-l

ca pe-o dorință, care avea să devină rost. De aceea, l-am întrebat cu nedumerire, dar, în același timp, cu o viclenie de care fusesem străin până atunci și pe care el simțise cu siguranță, dar care mă gândesc că-I bucurase.

-Și cum aș putea răspunde eu acestei chemări?

-Dragul meu, ți-am spus că viața este o desfrânată, însă o desfrânată cu un chip minunat și cu im trup pe măsură. Ți-o dorești și îți este îngăduit s-o ai, precum poți avea orice femeie, însă nu trebuie să te pierzi în dezmierdările ei, care nu-s decât niște înșelări... De viață, ca de orice femeie, trebuie să te bucuri într-o noapte de amor, nu într-un veac de iubire! Înțelege aspectul ăsta și ești un om liber! Iar dacă ești liber, trebuie să te înalți, să-ți construiești personalitatea, să fii propriul tău *constructor*, să zidești templul personalității tale spre *Gloria Marelui Arhitect al Universului*... Trebuie să devii constructor de biserici, iar biserica pe care o s-o zidești ești tu însuși! Asta înseamnă să fii mason: să-ți construiești personalitatea, dobândind cele mai nobile valori ale umanității. Spre asta ești chemat, dragul meu!

-Înțeleg că e un privilegiu să primesc o asemenea chemare, însă nu-mi pot da seama cum de ați ajuns să-mi propuneți tocmai mie... Cum de m-ați ales? Ce faptă vrednică am făcut? Mă privește și-mi zice zâmbind: *-Ca n-am făcut ceva bun pe pământ ca să-Ți slujesc Ție...* Așa pare că spune Vasile cel Mare, nu? În cazul nostru, nu-i tocmai așa. și Liturghia, într-adevăr, poate fi slujită de oricine, cu condiția să fie preot. Orice idiot poate fi investit cu har, așa că poate rosti cuvintele Marelui Vasile. În cazul Masoneriei, nu se acceptă intrarea oricui în ordin. În Masonerie sunt acceptați doar oamenii care constituie elita societății din punct de vedere intelectual, etic etc. Bineînțeles, se merge pe baza unor propuneri, unor recomandări... Iar dumneata ai referințe din cele mai bune!

-Cine m-ar fi putut recomanda?

-Un savant, mi-a răspuns el. Un om de litere, care, printr-o muncă titanică, a tradus în românește Biblia într-o exprimare impecabilă. Nu am mai întrebat despfe cine era vorba pentru că nu mai aveam nici un dubiu: Gala Galaction.

-Intr-una din zilele următoare îți vom face inițierea. Acum vei merge să te odihnești. Șoferul care v-a adus aici, te va conduce la casa în care vei rămâne o perioadă. Zicându-mi acestea, s-a apropiat de mine, mi-a strâns mâna, apoi m-a îmbrățișat. A fost cea mai rece îmbrățișare pe care o primisem până atunci. Cu timpul, aveam să mă obișnuiesc...

Într-adevăr, șoferul m-a condus până în fața unei case mari din zona centrala a Capitalei. Ajunși acolo, mi-a zis:

-În clădirea aceasta, la etaj, se află apartamentul în care vei locui. Poftim cheile. Să te aranjezi nestingherit pentru că aici îți va fi casa pentru o perioadă de timp. Acces la apartamentul dumitale va avea doar persoana , care îți va servi masa. Ședere plăcută Mulțumindu-i pentru lămuriri, am coborât din mașină și am intrat în clădire, apoi am urcat la etaj. Am descuiat ușa apartamentului cu pricina și am intrat. Am fost puternic impresionat. Niciodată nu mai intrasem într-o locuință mai luxoasă. Atmosfera era destul de exotică încât mă făcea să uit de toamna de afară. După ce am făcut baie așteptată de mult timp, am intrat în dormitor și m-am întins pe pat. Din cauza oboselii, aveam senzația că totul se învâрте cu mine. În scurt timp am adormit. M-am trezit după câteva ore cred, când simțeam cum tâmpelile îmi erau dezmierdate cu mângâieri. Am deschis cu greutate ochii; din cauza oboselii pleoapele se împotriveau, dovedindu-se foarte grele. Înaintea privirii mele se înfățișa chipul unei femei foarte frumoase, care, văzând că am deschis ochii, s-a apropiat și mi-

a sărutat fruntea, apoi buzele, după care mi-a șoptit:

-Ți-am adus cina

Nu am rostit nici un cuvânt. M-am ridicat, parcă îmbătat de situație sau de oboseală, și am gustat puțin din cele ce adusesese. Mi-a întins un pahar cu vin roșu pe care l-am băut în grabă, apoi m-am întins din nou în pat și am închis ochii. Am simțit cum s-a apropiat și a început să mă dezbrace, însă simțeam că nu aveam nici puterea nici dorința s-o opresc. Simțeam cum se apropie din ce în ce mai tare, până când trupul ei cald se lipise de al meu. Plăcerea trupestă era condamnată de usturimea unei lacrimi ce se strecura printre pleoapele închise, iar sufletul era străpuns de-un dor nebun ce nu putea fi înăbușit, de amintirea chipului minunat al Anei.

12 februarie,

Dimineată m-am trezit singur, căutând să înțeleg dacă a fost un vis sau chiar se întâmplase. Am zărit, însă, paharul din care, seara, băusem vinul. M-am apropiat de o oglindă care parcă străjuia camera și mi-am privit chipul. Mi se părea că privirea și expresia fetei schițau urmele suferinței și ale trădării. În ziua ce trecuse mă trădasem pe mine însumi, îmi trădasem ideile, convingerile. Mi-am jurat în acel moment că nu mă voi mai apropia de nici o femeie în viața mea, că voi rămâne fidel amintirii dureroase, dar de neînlocuit a iubirii care a existat între mine și Ana. În timp ce gândeam acestea, aud un ciocănit la ușă. Merg și deschid. Înaintea mea se înfățișează șoferul care mă adusesese în seara precedentă. Intră în apartament, se apropie de un dulap, îl deschide și scoate din el un costum foarte elegant, o cămașă și o pereche de pantofi. Mi se adresează apoi:

-Imbracă-te cu astea și să mergem! Perioada pe care o aveai de petrecut în această ..casă s-a încheiat...

-Bine, dar când ai zis că voi sta o perioadă de timp, mă gândeam că trebuie să fie măcar câteva zile. Puteai să-mi spui clar că voi sta o noapte.

-Învață un lucru: perioada este întotdeauna o etapă. În acest moment, această etapă s-a încheiat!

Am făcut cum mi-a zis. M-a condus cu mașina până în fața aceleiași clădiri în care, cu o zi înainte, îl întâlnisem pe Sadoveanu. Am intrat în clădire și am fost condus în altă încăpere, ai cărei pereți erau pictați cu reprezentări din cele mai ciudate. Desenele respective îmi creau o stare de panică pentru că realizau o trecere aproape neobservată de la comic la sinistru, de la nevinovat la înfricoșător. În cameră era un singur scaun. Am fost îndemnat să mă așez pe el și să aștept câteva clipe. Am rămas singur în acea încăpere, iar cele câteva clipe de așteptare s-au transformat în opt ore. În toată această perioadă mă încercam tot felul de sentimente, care mai de care mai ciudate sau mai contradictorii. Încercam să închid ochii și să nu privesc picturile care, de altfel, erau uimitor de bine executate, însă nu reușeam să-i țin închiși. Vroiam să plâng și n-aveam lacrimi, vroiam să strig și n-aveam grai. Aveam senzația că prin acei pereți, în acea cameră fără ferestre, nici privirile lui Dumnezeu nu pot pătrunde. Mă chinuia teribilul sentiment că e prima zi din viața mea în care trăiesc fără Dumnezeu, că sunt într-un fel de anticameră a iadului. Știam că Hristos S-a coborât în iad, însă mintea omenească nu poate gândi totdeauna după calapodul unei doctrine, oricât de mult ai forța-o.

Amintirile, parcă, se descompuneau într-un colț al minții mele și amănuntele se amestecau haotic, fără o coordonare de timp sau de locuri. Într-un sfârșit, ușa se deschise

și intrară doi bărbați, care, ca și cei doi care mă scosese din arest, erau foarte elegați. Se apropie de mine, îmi zâmbesc foarte rece, apoi unul dintre ei, cu un gest firesc, îmi acoperă ochii cu o eșarfa pe care o leagă la creștet. La îndemnul lor mă ridic de pe scaun, apoi fiecare dintre ei îmi cuprinde câte un braț. Mă conduc pe trepte, ieșim din clădire și urcăm într-un automobil cu care mergem vreo două ore, timp în care nimeni nu scoate nici o vorbă și în care eu nu puteam vedea nimic pentru că eram legat la ochi. La un moment dat, mașina se oprește și, însoțit de cei doi, cobor. Conduc de cei doi însoțitori ai mei, într-o clădire, apoi coborâm niște trepte, destul de multe. Ajungem într-o încăpăre, ne oprim, simt cum brațele îmi sunt eliberate de cei doi însoțitori și aud cum ușa pe care am intrat se încuie. Urmează momente de liniște mormântală, care mă determină să gândesc că sunt singur în încăpăre, însă, după ceva timp, aud o voce puternică rostind rar:

-Dacă ceea ce te -a adus până aici este 'curiozitatea, pleacă! Apoi, alte voci, rostind fiecare:

-Dacă te temi să nu-ți fie date în vileag defectele, nu ai ce căuta printre noi.

-Dacă ești în stare să prefaci tremură, vei fi demascat!

-Dacă îți la diferențierile dragii oamenilor, ieși, căci ele nu au trecere la noi!

-Dacă sufletul tău a simțit frica, oprește-te aici!

-Dacă mergi mai departe, vei fi purificat prin Elemente, vei ieși din abisul tenebrelor, Lumina!

E o senzație destul de ciudată, de-a dreptul înfricoșătoare, să crezi că ești singur într-o încăpăre să auzi atâtea voci, lovindu-te dintr-o dată ideea că ești ținta atâtor priviri, că ești atât de vulnerabil, câtă vreme ești în fața lor eșu total descoperit.

Cineva se apropie de mine și mă dezbracă de sacou. Îmi desface brutal cămașa, lăsându-mi pieptul dezvelit în dreptul inimii. Apleacă apoi și îmi taie pantalonul desupra genunchiului drept lăsându-mi genunchiul dezgolit după care îmi descaltă piciorul stâng. Se aude o ușă deschizându-se, după care copleșit pune o frânghie în jurul gâtului, asemenea unui ștreang, care mă forța să înaintez încetul cu încetul să pășesc ușor, însă, la un moment dat, am simțit în dreptul mîinii înțepătura unui metal ascuțit, ceea ce m-a determinat să mă opresc. O voce porncitoare mi se adresase atunci:

- Înaintează Am ascultat porunca și am continuat înaintarea, împingând cu piciorul dezgolivârful ascuțit al aceluia obiect metalic. Tot în semn de ascultare față de o nouă poruncă oprit și am îngenunchiat, ascultând cuvintele jurământului de inițiere, pe care, apoi, le-am încheind jurământul, cel care conducea ritualul a poruncit:

-Să primească Lumina! Cineva a dezlegat eșarfa care-mi acoperea ochii și, de strălucire fără seamăn mi-a lovit privirea, orbindu-mă. Încetul cu încetul, ochii începură obișnuiașcă și am văzut vreo zece bărbați care mă înconjurau, ținând săbiile îndreptate spre mine. Undeva, pe un postament destul de înaltă era templului în dreptul căruia stătea Sadoveanu, a cărui vestimentație era mai complicată decât a celorlalți. Toți purtau colane, toți aveau săbii, numai că Sadoveanu, Marele Maestru, purta și o pelerină albă, pe care era brodate diferite însemne aurii. Mi-au zâmbit cu toții, apoi m-au îndrumat către altar, unde, după indicațiile lor, mi-am așezat genunchiul drept la pământ, ținând piciorul stâng înțepat pe podea. Unul dintre cei prezenți s-a apropiat cu un compas deschis, pe care mi l-a pus în mîna stîngă, astfel încât imul dintre vîrfuri era îndreptat spre inimă. Alt bărbat a venit lângă mine, tinându-mi la vedere o Biblie, deschisă la *Epistola Sfântului Ioan*.

Apropiindu-se, Sadoveanu și-a așezat vârful săbiei pe Biblia deschisă , punându-mă să jurământul

După care a ridicat sabia așezând-o pe creștetul meu și atingându-i lama de trei ori cu ciocanul. Mi-a atins, apoi, su sabia umerii, rostind formula de consacrare și adresându-mi-se cu "*fratele meu*". La îndrumarea lor m-am ridicat, iar unui dintre ei mi-a legat în jurul taliei un șorț cu însemne masonice. Am primit, apoi, o pereche de mănuși pe care erau brodate cu fir auriu triunghiul, echerul și compasul. S-au plecat toți înaintea mea, eu am făcut același gest și, după rostirea câtorva cuvinte, ceremonia s-a încheiat. Am părăsit cu toții templu ca pe o biserică, mergând într-o altă încăpere pentru a ne dezbrăca de "odăjdiile" ritului. Au urmat îmbrățișări și strângeri de mâini după care fiecare a plecat în drumul lui, eu urcând în mașină cu Sadoveanu. Pe drum am vorbit multe lucruri, însă nimic legat de ce s-a întâmplat. Observasem ca fusesem undeva în afara Capitalei, însă, cum nu prea cunoșteam zona, mi-a fost greu să identific locația. După mai bine de o ora de discuții, când începeam să ne apropiem de București, Sadoveanu imi zice:

-Din câte știu, vrei să intri în mănăstire. : E foarte bine! Vom face tot ce trebuie ca să fii avansat cât mai curând în ierarhia superioară. La auzul acestor cuvinte am amuțit. Uitasem de mănăstire, precum uitasem de orice gând și de orice plan pentru viitor. În mănăstire mă ascunsesem de comuniști, însă, acum, după ce fusesem scos din arest, nu vedeam rostul pentru care m-aș fi întors la mănăstire. Cu toate astea, nu mai exista nici un lucru care să mă țină în lume. Nu aveam de gând să mă căsătoresc; știam că nu mă voi putea îndrăgosti de altcineva, iar femeia căreia îi dăruisem toată iubirea mea era acum a altuia. De aceea, i-am zis:

-Da, vreau să intru în mănăstire, însă nu vreau să-mi abandonez studiile.

-În nici un caz nu le vei abandona. Trebuie să te formezi un teolog cu prestanță! Vom merge împreună în Moldova, iar tu te vei întoarce la mănăstirea Neamț. Vei fi călugărit și vei primi hirotonia în diacon, apoi te vei întoarce în București, la facultate.

Vineri seara ajunsesem la mănăstirea Neamț. Am fost cazat într-o chilie cum nu credeam că poate exista într-un așezământ călugăresc, unde se votase sărăcia de bună-voie. Fără prea multe discuții, am fost înștiințat că în seara zilei următoare, sâmbătă, voi fi călugărit.

M-am odihnit în acea noapte, fără să-mi fac prea multe griji, obișnuit cu ideea că viața mea a luat un curs căruia nu mă pot împotrivi. În dimineața zilei următoare, sâmbătă, 27 octombrie, ziua *Cuviosului Dimitrie cel Nou. din Betsarabi*, sunt chemat la stăreția mănăstirii. Într-un sfios în cabinetul starețului și rămân uimit de prezența lui Sadoveanu și a mitropolitului Moldovei, Irineu Mihălcescu. Dau să zic ceva, însă Mihail Sadoveanu mi-o ia înainte și mi se adresează :

-Bine ai venit, dragul meu! Uite, sărută mâna înalt Prea Sfințitului... Mă apropii de mitropolit și-i sărut mâna, apoi îl salut cuviincios pe Sadoveanu, care își continuă vorba, de data asta adresându-se ierarhului:

-Vlădica, dragă, acesta este băiatul pentru care v-am chemat. Am discutat cu părintele stareț și cu părintele exarh și diseara va fi călugărit, iar eu v-am chemat pentru a vă ruga să-l hirotoniți mâine diacon. E student în București și ar fi bine să meargă luni la cursuri. Ori, știți cum e... Călugăr student... Să fie și el măcar diacon ca să aibă un statut! Altfel îi va fi viața ca și cleric, decât ca simplu monah, mă gândesc...

-Da., da. așa e... răspunse zâmbind mitropolitul. E mai bine să fie diacon, dacă tot a pășit pe

cărarea cea strămtă și anevoioasă a monahismului. Și ce nume va primi, părinte exarh? Exarhul ridică din umeri. În semn că nu știe. așa că mitropolitul continuă:

-Eu propun Dimitrie, numele Sfântului pe care îl pomenim astăzi. Dumneata, frate Mihail ce nume propui ?

-Atanasie, zice Sadoveanu, că începe cu aceeași inițială ca și numele lui. Mitropolitul mi se adresează apoi:

-Și dumneata, tinere, ce nume îți dorești?

-Eu... aș vrea Adrian. E un nume care mă reprezintă.

Mitropolitul zâmbeste, însă exarhul zice puțin deranjat:

-Nu se obișnuiește să intri în monahism cu numele de botez.

-Lasă, părinte, că vom trage la sorți! îl apostrofează binevoitor ierarhul și scrie trei bilețele, pe fiecare dintre ele notând câte un nume: Dimitrie, Atanasie și Adrian. Mitropolitul a luat un pahar de pe masă, a pus bilețelele în pahar și m-a îndemnat să aleg unul dintre ele. Am scos din pahar unul dintre bilețele, iar numele scris pe el era Adrian. Toți au zâmbit. Seara, înainte de Priveghere, am mers în biserică, împreună cu călugărul care era rânduit să-mi fie naș de călugărie. M-am închinat la icoane, după rânduiala, și am urmat îndrumările părintelui respectiv. Pregătindu-mă pentru depunerea voturilor monahale, îmi aminteam ce se întâmplase cu trei seri înainte, când mă apropiasem de o femeie căreia nici măcar nu-i cunoșteam numele; apoi, întreg ritualul de a doua zi, camera aceea sinistră, jurămintele... și multe alte amintiri începură să-mi inunde dezordonat mintea. Mă aflam, deodată, singur, cu oameni necunoscuți, făcând legăminte pe care nu doream să le fac. Dorul care mă mistuia se cristaliza prin crâmpie de imagini: chipurile părinților mei, care nu mai știau nimic de mine chipul iubit și deodată străin al Anei. Începeam s-aud lăuntric, sfâșietor de durere, glasul dulce și secăt de puteri al mamei, cum mă chema. Mănat de aceste sentimente, priveam spre icoana și-I repetam continuu: "Nu te înțeleg. Dumnezeule. Nu te înțeleg!". Cuvintele slujbei intrau în contradicție cu gândurile mele. Mărturisesc acum când bătrânețile îmi îngreunează pașii, că nu eram nici pe departe pregătit pentru călugărie. Și totuși, *cînd* am auzit cântându-se: "*Brațele părintești sârguiește a mi le deschide că în desfrânări mi-am cheltuit toată viața mea... Acum, nu mă trece cu vederea...*". am mers alături de naș înaintea starețului și am primit *chipul cel îngeresc*, jurând castitate, sărăcie de bună-voie și ascultare necondiționată.

După finalul slujbei, deși se obișnuiește ca proaspătul călugărit să rămână în biserică, am mers către chilie, mitropolitul sfatuindu-mă să mă odihnesc pentru că a doua zi urma să fiu hirotonit diacon. Mergând spre chilie, îmbrăcat cu noul veșmânt al noii mele vieți, auzeam comentariile unor călugări sau frați:

-Asta e o sfidare la adresa viețuirii călugărești. Sunt atâția care așteaptă de multă vreme, au trecut perioade de încercare și încă-nu au fost călugăriți... Iar acesta e tuns în monahism îndată ce intră pe poarta mănăstirii. Se mai aude că mâine îl și hirotonește diacon...

M-am mâhnit puțin pentru că se supărau din cauza situației mele, mai ales ca eu nu-mi doream nimic din cele ce mi se i întâmplaseră. Ceea ce lor li se părea un privilegiu, mie mi se părea o pedeapsă a destinului. Mi-am continuat drumul, prefacându-mă că nu observ. Aproape de încăperea în care eram cazat, îmi iese în cale un monah bătrân, care auzise comentariile răutăcioase ale aceluia, și-mi zice:

-Nu te necăji! Așa-s călugării... Se-adună fără să se cunoască, trăiesc fără să se iubească și mor fără să se jelească...

M-am gândit mult la vorbele lui. În timp, aveam să-i dau mare dreptate. Am încercat să mă rog puțin. Însă nu prea am reușit. Am adormit gândind la viața pe care urma să o trăiesc.

Dimineață am ajuns la biserica înaintea tuturor, cu dorința de a mă ruga, înaintea hirotoniei. Mi-am citit, într-adevăr, canonul dinaintea împărtășaniei. Liturghia a fost foarte liniștitoare. Curios, însă nu mă mai lupta nici un gând. Am primit cu seninătate hirotonia în diacon, hotărându-mă, ca, dacă nu voi putea duce viața unui călugăr cu vocație, măcar să mă învrednicesc de viața unui creștin demn.

Seara am pornit spre București. Mănăstirea care mă primise ca și viețuitor al ei, îmi era atât de străină... Obștea aceea care trebuia să-mi devină noua familie, îmi era necunoscută și o simțeam destul de ostilă. Eu nu eram ca ei, nu eram de-al lor! Luni dimineață, înainte să merg la cursuri, am trecut pe la Gala Galaction. Când m-a văzut, mi-a zis zâmbind:

-Blagosloviți, părinte ierodiacon!

-De unde știți că-s ierodiacon? am întrebat eu, prefacându-mă că nu-i cunosc amestecul în toată povestea.

-Ei, cuvioase, am și eu sursele mele. Și cum te simți? Calci a vlădică sau nu?

-Nu am eu gânduri de-astea, Prea Cucernice... Tot ce-mi doresc e o viață liniștită, că n-am avut parte de așa ceva până acum.

-Dragul meu, un tânăr ca tine are două justificări dacă intră în mănăstire: e impotent sau e episcopabil! Ori eu nu cred că ești impotent... Am mers împreună spre facultate. Colegii și vechile cunoștințe mă priveau destul de ciudat. Însă eu imi jucam rolul pe care mi-l asumam și-mi vedeam de preocupările mele. care în acea perioadă se rezumau la studiu și la slujbele de la Catedrala patriarhală, unde mergeam să slujesc în duminici și sărbători. Până în iarnă, intrasem într-un ritm foarte bun în ceea ce privește studiul.

Făceam cercetare prin biblioteci și publicam studii de istorie bisericească prin revistele de specialitate. Viața mea se integra într-un alt context...

13 februarie,

Îmi trecu prin minte ideea că amintirile consemnate în aceste pagini ar putea sminti pe un credincios de rând, dacă le-ar citi. Spun asta pentru că, veți vedea, voi aminti și anumite lucruri legate de unii slujitori ai Bisericii. Cu toate acestea, am convingerea că sunt dator să zic adevărul și fiecare dintre cei care vor citi trebuie să conștientizeze că în aceste însemnări sunt schițate imaginile unor oameni, cu patimile și cu neputințele lor.

Se apropia Crăciunul și dorul celor de acasă nu-mi dădea pace. Îmi era foarte greu să mă decid să-i vizitez pentru că nu știam ce să le zic. Îmi trecea prin minte să merg îmbrăcat civil, să le ascund că sunt călugăr, însă, apoi, am hotărât să le zic adevărul, pentru că puteam măcar să nu-i las să trăiască în minciună. Ajungând în sat, au început să-mi năvălească tot felul de amintiri în minte... Emoții din cele mai puternice. Îmi aminteam bucuriile pe care mi le făceau părinții în copilărie, anii în care petreceam atât de mult timp împreună, zilele de iarnă în care mergeam prin zăpadă până la școala din sat, colegii și glumele școlarești, chipul unei fete pe care mai târziu am reîntâlnit-o și pe

care am crezut că o voi avea mereu lângă mine...

Mergând pe drumul către casă, zăresc un preot voinic, puțin adus de spate... tata! Mergea cu ajunul Crăciunului pe la casele oamenilor, după datină. Când l-am zărit, îmi dădură lacrimile. M-a văzut și el și, îndată, începu să alerge către mine, ca și cum aș fi putut să fug din calea lui pentru totdeauna. Am alergat și eu către el și ne-am îmbrățișat, precum fiul risipitor cu tatăl din Evanghelia. Nu-i venea să creadă! Mă privea cu lacrimi de fericire și nu-mi zicea nimic, iar eu nu puteam scoate o vorbă. Într-un final, mi-a spus:

-Hai să te vadă maică-ta, că nu mai puteam trăi de dorul tău! Trebuia să vii acasă, orice s-ar fi întâmplat! Noi îți suntem alături oricând și orice-ar fi cu tine, tot fiul nostru rămâi! Mă întrebam cum de nu observa tata că sunt îmbrăcat în haine călugărești, însă tot el m-a dumerit:

-Dumnezeu să-i dea sănătate Lui Gala Galaction! Dacă nu era el să ne mai dea vești despre tine, nu ne mai găseai în viață... El ne-a spus că ai intrat în mănăstire și că ai fost hirotonit diacon, însă nu a vrut să ne spună unde ești. Până la urmă ne-am împăcat și cu ideea că ești călugăr, numai să fii tu fericit. Ce-a putut face, dragul meu, fata asta din tine... Am încercat să vorbim cu ea, dar nu-i pasă... Nu a vrut să ne zică nimic... Dar am zis că nu o să vorbesc despre asta, că dragostea e oarbă...Nu vroiam să-l contrazic, nici să-i zic întreaga poveste. Mă durea sufletul că o judeca astfel pe Ana, deși, într-adevăr, avea dreptate.

Când am ajuns în curtea casei, mama s-a apropiat plângând și m-a îmbrățișat. Nu o văzusem niciodată atât de îndurerată. Îmi povestiseră amândoi cum se trezeau în toiul nopții și se uitau să vadă dacă nu cumva am venit acasă. E dureros când copilul tău te face să suferi într-atât, iar el, bietul fiu, nu poate face nimic pentru a le alina durerea părinților.

În ziua de Crăciun, am slujit împreună cu tata la biserică din sat. A fost o Liturghie plină de lacrimi, prima dată când am simțit cu adevărat că-i slujesc lui Dumnezeu. Am mai rămas acasă până după Anul Nou, bucurându-mă de fiecare clipă petrecută alături de dragii mei părinți. În cursul anului următor, mltănirile mele cu Sadoveanu au fost destul de rare, îndeosebi la întrunirile lojei. Stabilisem că voi fi lăsat să-mi termin studiile, singura obligație pe care o aveam în această perioadă față de Marea Lojă fiind participarea la unele întruniri ale acesteia. Începeam să cunosc oameni interesanți, mulți dintre ei chiar influenți. Haina călugărească și-a pus destul de pregnant amprenta asupra studenției mele, însă nu m-a putut îndepărta de teatru și de muzică, marile alinări ale sufletului meu hoinar.

În 1948, la începutul verii, am obținut licența în teologie la catedra de *Exegeză a Noului Testament*, sub îndrumarea marelui profesor I. Moisescu, cel care avea să devină mitropolitul Iustin și, mai apoi, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Am ales exegeza biblică nu pentru disciplina în sine, căci eu eram atras de istoria bisericească mai cu seamă, ci pentru personalitatea profesorului Moisescu, cel mai demn și mai rafinat intelectual din câți mi-a fost dat să cunosc. Teolog de înaltă pnută, Iustin Moisescu nu conținea să uimească studenții din trei universități: Varșovia, Cernăuți și București. Îmi doream foarte mult să petrec mai mult timp în prezenta lui, ceea ce s-a și întâmplat, căci devenisem unul dintre studenții pe care îi simpatiza. După licență, m-a recomandat pentru o bursă la Institutul Catolic din Paris, unde urma să. plec în toamna lui '48.

Pe la mijlocul lui iulie, am mers la una dintre ținutele lojei. S-a luat în discuție cazul

mitropolitului Irineu Mihălcescu, care murise de curând și despre care se zvonea că ar fi fost otrăvit. În urma luărilor de cuvânt din cadrul întrunirii masonice, aveam să aflăm adevărul... încă din tinerețe, Irineu Mihălcescu fusese inițiat în Francmasonerie, în ierarhia căreia a ajuns până la cel mai înalt grad. acela de *maestru mason*. De-a lungul vieții, eruditul teolog avea să descopere multe din tainele acestei organizații secrete, ajungând într-un final la concluzia că Masoneria este o societate demonică, al cărei scop final este globalizarea, adică pregătirea lumii pentru venirea lui Antichrist și, ca atare, în această mișcare nu se poate regăsi un creștin și, cu atât mai mult, un cleric. Mănat de aceste gânduri, bătrânul ierarh a ieșit din structurile masonice, întocmind totodată o lucrare numită "*Teologia Luptătoare*" în care prezintă doctrina și activitățile *Francmasoneriei*, precum și planul diabolic al acesteia de stăpânire a lumii. La puțin timp după publicarea lucrării, întorcându-se de la Atena unde predă cursuri de *Teologie Dogmatică*, Irineu Mihălcescu a fost obligat să se retragă din scaunul mitropolitan de la Iași, stabilindu-i-se domiciliul forțat la mănăstirea Agapia, unde a și murit pe 3 aprilie 1948. Din discursurile care s-au rostit, aveam să aflăm că mitropolitul fusese vizitat cu două zile înainte de a muri de către doi *cavaleri ai Templului*, care au avut grijă să-i ardă toate manuscrisele. Tot celor doi li s-a încredințat și misiunea de a-l otrăvi... Toți care au vorbit în cadrul întrunirii l-au prezentat pe Irineu Mihălcescu ca pe un trădător. Am fost surprins că și Mihail Sadoveanu a împărtășit concepția celorlalți "*frați*", deși m-aș fi așteptat la o atitudine total diferită a *Marelui Maestru*, având în vedere că el și mitropolitul Irineu erau destul de apropiați sau, cel puțin, asta a fost impresia pe care mi-au lăsat-o când i-am întâlnit la mănăstirea Neamț, în ziua călugăriei mele.

După încheierea discuțiilor și după săvârșirea rimalului, am plecat de la Templu împreună cu Sadoveanu, care mă invitase să-l însoțesc în drum spre București. În mașina mi se adresează:

-Am auzit că vei pleca la Paris, dragă părintele... Faptul că știa de bursă nu m-a surprins deloc, de aceea i-am și răspuns:

-Așa mi s-a zis. Mă gândeam eu că trebuie să aveți și dumneavoastră vreo implicare în treaba asta. M-aș bucura să merg și să studiez acolo o perioadă.

-Vei merge, dragul meu. Până atunci, trebuie să pășești pe o nouă treaptă a cunoașterii inițiatice și să intri în rândul calfelor... Și am pășit pe noua treaptă... Sâmbătă, 24 iulie '48, în vremea prânzului, plimbându-mă pe Dealul Patriarhiei, îl zăresc pe șoferul lui Sadoveanu îndreptându-se spre mine. Merg să-l întâmpin și, când ne apropiaram unul de celălalt, îmi zice grăbit:

-Veniți cu mine repede! E o urgență! II urmez, urc în mașina lui și ne îndreptarăm spre ieșirea din București, continuând drumul vreme de câteva ore, până ce am ajuns la Sinaia, unde ne-am oprit în fața unei clădiri ce semăna cu o uzină părăsită. Intrăm în clădire, unde suntem întâmpinați de un bărbat care purta șortul masonic și care mă duce undeva la subsol. Sunt îndemnat să intru într-o încăpere care era amenajată ca o biserică romano-catolică și în care erau rezece bărbați, fiecare dintre ei îmbrăcat cu pelerină de maestru. Întreaga încăpere era luminată de două făclii înalte care străjuiau altarul. Procesiunea era condusă de un bărbat al cărui chip imi era cunoscut de la întrunirile Lojei, însă pe ceilalți nu-i știam. Spre surprinderea mea, Sadoveanu lipsea de la acea procesiune.

Am fost condus până în fața altarului, m-au dezbrăcat de reverendă și mi-au deschiat cămașa, lăsându-mi pieptul descoperit. Doi bărbați îmi cuprinseseră

brațele, imobili-zându-mă. Maestrul care conducea ritualul încălzea vârful săbiei în flacăra uneia dintre torțe. După puțin timp, s-a apropiat de mine și, înțepându-mi ușor pieptul cu vârful încins al săbiei, mi-a zis:

-Te numesc ofițer al Marelui Ordin Militar al Cavalerilor Templieri. Ai fost însemnat cu pecetea săbiei regelui Fi lip! Înțepătura a fost foarte dureroasă, încât nu mai puteam fi atent la restul ritualului. Așezându-și sabia pe altar. Comandorul s-a apropiat din nou, mi-a poruncit să îngenunchez și mi-a așezat la gât un medalion, zicându-mi:

-Te decorez cu Crucea Sfântului Mormânt în grad de ofițer!

Procesiunea s-a încheiat foarte repede și mi s-a poruncit să părăsesc clădirea înaintea celorlalți. Afară mă aștepta șoferul care, fără să mă întrebe ceva, m-a condus înapoi în București, lăsându-mă lângă Catedrala Patriarhală, unde mă aștepta Sadoveanu, care mi s-a adresat îndată, zâmbind:

-Bine ai venit, *cavalerel*! Hai să mergem că ne așteaptă Prea Fericitul. L-am urmat, înțelegând că ceea ce mi se întâmplase la Sinaia fusese inițierea în gradul de calfă, iar *Ordinul Cavalerilor Templieri* avea să fie *breasla* în care urma să activez. Am intrat în reședința patriarhală și am fost conduși într-o încăpere unde ne aștepta profesorul Moisescu, care, salutându-ne cu rafinementu-i specific, ne-a zis:

-Bine ați venit, dragii mei! O să sosească și patriarhul îndată. După câteva minute a intrat în cameră patriarhul Nicodim, pe chipul căruia se citea o puternică oboseală. Sadoveanu l-a întâmpinat familiar, sărutându-i mâna în cel mai firesc chip. Am făcut și noi același gest, după care, la invitația patriarhului, ne-am așezat pe câte un fotoliu, discuția fiind începută de profesorul Moisescu:

-Prea Fericirea Voastră, sunt încântat să vă prezint un tânăr care, zic eu, se arată a fi un teolog destoinic. Ori Biserica are nevoie de asemenea teologi și e de datoria noastră să-i oferim unui astfel de tânăr posibilitatea să-și continue studiile într-una din marile universități Occident. Bucuria mea este cu atât mai mare cu cât tânărul acesta, după cum vedeți, a îmbrăcat haina monahală și o poartă cu mare cinste. Dumnezeu este cel care va beneficia de bursa de studiu la Institutul Catolic din Paris, de aceea, vă rog, în numele corpului profesoral de la Institut, să semnați această hârtie de care are nevoie pentru a primi bursa! Patriarhul se uită pe hârtie și o semnează, zicând:

-Cum spui dumneata, profesore Moisescu... Cum spui dumneata. După câteva clipe de tăcere, Sadoveanu continuă discuția:

-E un tânăr special, Prea Fericite... Îl recomand și eu cu tot dragul!

-Te pomenești c-o fi de-al dumitale! l-a apostrofat, zâmbind, patriarhul, iar Sadoveanu nu a cerut nici o lămurire, probabil pentru că, într-adevăr, eram de-al lui...

-Dacă va merge la Paris, a continuat scriitorul, va fi un ambasador al spiritualității românești în Apus. Va putea fi, de asemenea, un umăr de nădejde pentru românii care locuiesc acolo, însă, pentru asta, ar fi foarte important să fie preot...

Patriarhul tresare și zice râzând:

-Ce discurs ti-ai construit, maestre! Nu ești degeaba literat... Am înțeles aluzia; mâine va fi hirotonit preot. Arhiepiscopul Atanasie o să slujească mâine la *Domnița Bălașa*. Va fi înștiințat că trebuie să-l hirotonească pe cuviosul acesta. Apoi, privindu-mă, îmi zice:

-Mâi, părinte, să lași o cerere la secretariat și mâine de dimineață să fii la *Domnița Bălașa*. Zicând acestea, patriarhul a anunțat că va părăsi discuția, motivând că este foarte

obosit. Noi am mai rămas să discutăm vreme de o oră, după care am ieșit din palatul patriarhal și ara mers fiecare în drumul nostru. În acea seară mi-am citit rugăciunile și am adormit, așteptând hirotonia de a doua zi. În timpul nopții am visat că eram într-o biserică foarte veche împreună cu Ana, care purta rochie de mireasă. Un călugăr foarte bătrân slujea cununia. În biserică eram doar noi trei; nu existau nici măcar nași iar cântările de strană răsunau parcă din pereți. Privirea Anei mă încredința de iubirea care-i poartă sufletul. M-am trezit îndurerat.

Dimineață am mers la biserica Domnita Bălașa. Arhiereul venise și se pregătea pentru slujbă împreună cu doi preoți și un diacon. Am intrat în Altar și m-am prezentat. M-a binecuvântat, zâmbindu-mi părintește, și, cât a ținut Utrenia, am mai discutat, dându-mi câteva sfaturi duhovnicești. Liturgia a decurs foarte frumos, trezind în sufletul meu o emoție dulce, mai ales în timpul hirotoniei.

Am mai rămas în București până la sfârșitul lui august, când aveam să plec în Franța.

14 februarie,

Nu voi povesti multe despre anii pe care i-am petrecut la studii în Paris pentru că a fost o perioadă ștearsă, în care m-am preocupat, într-adevăr, de studiu.

Am ajuns la Paris pe 1 septembrie '48 și aveam să rămân opt ani, timp în care am venit în țară doar de patru ori că să-mi vizitez părinții. În duminici și sărbători slujeam la biserica românească de pe strada *Jean de Beauvais*, unde era cantor Constantin Brancuși. În jurul acestei biserici se închegea o adevărată familie, ai cărei membri, deja aflați în imposibilitatea de a se ajuta material, se străduiau să devină pentru fiecare din conaționalii săi familia pe care acesta o lăsase acasă. În această biserică i-am cunoscut pe Eugen Ionescu, pe Mircea Eliade, venit de la Chicago, pe Emil Cioran... îmi amintesc cum pe acesta din urmă îl zăream în fiecare duminică așezat într-o strană din partea dreaptă, el, "nihilistul", vărsând lacrimi de sfânt. Cu Cioran aveam să mă împrietesc. Îmi plăcea caracterul lui copilăresc, cu doza aia exagerată de inconștiență. Dacă mai toți românii se "occidentalizaseră", asumându-și goana aceasta nebună după cele necesare traiului de zi cu zi, Cioran, din acest punct de vedere, era total detașat de viața pariziană. Principala lui preocupare era să se plimbe zi de zi cu bicicleta pe *Champs Elisee*, nefacându-și prea multe griji în privința traiului pentru care îi ajungea bursa de studii care-l adusese la Paris. Intr-una din discuțiile pe care le-am purtat cu el referitoare la atitudinea sa față de creștinism, Cioran a exclamat: "*Of, Dumnezeuule, greu mi-e fără Tine, dar cu Tine înnebunesc*". M-am bucurat când, citind una dintre cărțile lui, am regăsit gândul acesta.

Tot la Paris, aveam să-l cunosc pe mitropolitul exilat Visarion Puiu. Venise în capitala Franței după ce *Tribunalul Poporului* din București îl condamnase la moarte pentru activitatea anticomunistă pe care o desfășurase la Odessa ca mitropolit al Transnistriei. Condamnat de sistem și surghiunit de Biserică. Visarion Puiu a încercat, să înființeze o episcopie a românilor din Occident, având sediul la biserica românească de pe *Jean de Beauvais*.

După cei opt ani petrecuți în Paris. În octombrie 1956, m-am întors în țară, chemat fiind de profesorul Moiescu care, cu câteva luni înainte, fusese ales și înscăunat mitropolit al Ardealului. M-am stabilit pentru o perioadă a mănăstirea Antim din București, mergând să foarte des la Sibiu și în Moldova, la părinți. Pe 10 ianuarie 1957, Iustin Moiescu a fost ales mitropolit al Moldovei, fiind înscăunat trei zile mai târziu.

La câteva zile după instalarea ca mitropolit, m-a chemat la Iași și -a numit *exarh al mănăstirilor din Mitropolia Moldovei*

Pe 26 ianuarie, noul mitropolit a convocat *Adunarea eparhială* a Arhiepiscopiei Iașilor pentru a alege episcopul vicar al eparhiei. La propunerea mitropolitului, am fost ales cu unanimitate de voturi și alegerea a fost validată de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române prin ședința extraordinară din 1 februarie 1957. Tot atunci au stabilit și data la care urma să fiu hirotonit ierarh: *8 februarie 1957*.

Cu câteva zile înainte de hirotonie, Sadoveanu îmi trimisese o scrisoare prin care mă ruga să-l vizitez la mănăstirea Neamț, unde se retrăsese. Am mers la el și, când m-a văzut, apropiindu-se, s-a plecat cu evlavie și mi-a sărutat mâna. Gestul acesta m-a făcut să tremur. Bărbatul acela mândru pe care îl știam a fi Mihail Sadoveanu, devenise un bătrân aproape neputincios. Privirea aceea ageră cu care nimicea orice replică nepotrivită a interlocutorului, era acum scăldată în lacrimi, îmi strângea mâna și mă privea ca și cum ar fi vrut să-mi zică ceva. Într-un final a izbutit:

-Dragul meu, ți-am vorbit cândva de viața aceasta, de această desfrântă nemiloasă... Privește-mă și ai să-l descoperi pe unul dintre cei mulți care au iubit-o. Ai grijă, părinte, ai grijă! Desfrânta aceasta nu te ocolește nici dacă ai mitra pe cap, ci, dimpotrivă, ea ți-o așază pe creștet. Cândva ți-am făcut un rău... Poate mă vei ierta vreodată.

Discuția noastră s-a rezumat la câteva cuvinte și nu înțelesesem exact ce vroia să-mi zică sau poate că nu am vrut să înțeleg în acel moment.

Pe 4 februarie am primit o scrisoare prin care eram înștiințat să merg la o întrunire masonică la București. Mergând la ținuta Lojei, aveam să descopăr ce se întâmplase cu Sadoveanu. Cu ceva timp în urmă, pe când mă aflam la Paris, Sadoveanu fusese delegat al Marii Loje Naționale din România la Londra unde s-au ținut ședințele Conventului Internațional al Ritului York Antic și Acceptat. Luând cuvântul în cadrul Conventului Sadoveanu ar fi propus ca, de vreme ce din cadrul Francmasoneriei fac parte atâția clerici, să se renunțe la toate ritualurile acelea ciudate și să se officieze Liturghia, iar "frații" prezenți să "se împărtășească, spre o viață cât mai curată în Hristos. Această măsură ar fi rezolvat și tensiunea care exista între Biserica Ortodoxă și Masonerie, cea dintâi condamnând pe toți cei care fac parte din această societate secretă și diabolică. Bietul Sadoveanu, deși ajunsese Mare Maestru și fusese inițiat în gradul 33, nu înțelesese până atunci că Organizația pe care o conducea în România era într-adevăr unealta satanei. A înțeles asta abia după apostrofările pe care le-a primit în cadrul acelei întruniri de la Londra, fapt pentru care, ajungând în țară, s-a retras din activitatea masonică, fiindu-i impuse mari restricții și fiind omorât prin otrăvire lentă.

În cadrul respectivei ținute, care, de altfel, a fost ultima întrunire masonică la care am participat la București, am fost felicitat pentru ascensiunea în clerul superior și am fost înștiințat că Marea Lojă a hotărât ridicarea mea la rangul de maestru mason, ceea ce s-a întâmplat în seara aceleiași zile, într-o procesiune aproape înfricoșătoare. Țin minte că în cadrul aceluși ritual eram lăudat pentru înțelepciunea pe care o dobândisem datorită cunoașterii inițiatice și a metodelor ezoterice învățate în Masonerie. Ori eu mă simțeam neștiutor ca un copil, iar lucrurile pe care le știam cu siguranță nu le deprinsesem de la masoni. Ritualurile și toate cele ce se întâmplau la întrunirile Lojei mă făceau să mă simt un trădător, de aceea, surprinzător, de multe ori îmi regăseam liniștea în slujbele Bisericii,

pe care, de altfel, o trădasem precum îl trădasem și pe Hristos, Mirele ei.

După finalul ținutei, m-am întors la Iași, unde, în seara celei de-a șasea zi din februarie, m-au vizitat doi ofițeri de la Securitate. Dialogul l-a început acela dintre ei care părea mai în vârstă

-Părinte, să știți că și eu am vrut să mă fac preot. Întotdeauna mi-am dorit să fiu în slujba poporului; de aceea am și ales meseria pe care o am acum. Și noi și dumneavoastră servim interesele semenilor noștri și, de aceea, între noi trebuie să existe o colaborare cât mai strânsă pentru siguranța cetățenilor republicii. Sunteți de acord?

-De-acord... i-am răspuns eu, intuind unde vrea să ajungă. Vă rog, continuați, domnule colonel!

-Vedeți dumneavoastră, poporul a avut întotdeauna încredere în preoți, de încrederea pe care o au în episcopi, nu mai zic. De aceea, dumneavoastră, ca viitor episcop, aveți datoria de a ne informa despre orice lucru care contravine siguranței Statului și a cetățenilor lui.

-Stimate domn, i-am răspuns, puteți fi creștinat că, de voi observa lucruri care pun primejdie viața semenilor mei. voi anunța cu siguranță autoritățile.

-În cazul acesta veți semna și un angajament, părinte.

-Asta nu pot face, vă dați seama...

-Amintiti-vă de camera în care fuseseti anchetat... V-au scos atunci masonii. Dar și dumnealor sunt de acord cu măsurile noastre, deci, faceți bine și semnați această hârtie, ca nu cumva să se continue povestea de atunci și, în să ajungeți peste două zile în catedrală, la hirotonie, să vă plângeți de milă într-o celulă de la Jilava. Mi-a aruncat în față o hârtie și a început mi se adreseze cu aere de mare învățat:

-Scrieți așa: *Subsemnatul...cum vă numiți, numele complet;apoi numele parinților... declar pe proprie răspundere ca voi colabora pe tot parcursul activității mele de episcop cu Securitatea Republicii și cu Partidul Communist. Mă oblig prin această declarație să contribui la destabilizarea Bisericii Ortodoxe...*

La auzul acestor cuvinte m-am oprit indignat și l-am privit. M-a privit și el, dându-mi de înțeles că ar fi înțelept să scriu ce-mi dictează, și a continuat:

-Scrieți mai departe, părinte: *...la destabilizarea Bisericii Ortodoxe, care, prin predici și slujbe, contribuie la îndobitocirea poporului și îl revoltă împotriva sistemului communist.* Puneți data și semnați, va rog! Mă bucur, tovarășe episcop, că ne-am putut înțelege cu dumneavoastră și avem speranța că vom stabili o colaborare cât mai eficientă, mai ales că sunteți membru al Masoneriei, societatea care a născut sistemul communist, precum și alte sisteme politice și ideologii.

Zicând acestea, m-au salutat cu un respect forțat și au plecat. Vizita lor mi-a amintit că nu voi fi niciodată un om liber, că voi acționa mereu după ordinele altora.

Ziua de 7 februarie 1957 a fost o zi de meditație profundă. A doua zi urma să fiu hirotonit ierarh. A doua zi se împlineau 15 ani din ziua în care am primit prima scrisoare a Anei. Cu 15 ani în urmă trăiam cele mai fericite clipe din viața mea. Trecuse, iată, atâta timp, iar eu nu o uitasem, ci, dimpotrivă, chipul ei îmi adâncea în suflet rănilor acelea vechi... chipul ei, pe care nu-l văzusem de 12 ani...

Către seară am mers în catedrală, așteptând slujba Vecerniei, în cadrul căreia mi s-a făcut *chemarea către arhierie*. Deși au fost mulți invitați, am fost foarte rezervat în acea seară, evitând orice discuție. Îmi doream atât de mult să pot trăi viața pe care mi-o plănuiam pe la 18-19 ani... însă viața mea se derula după un scenariu în care n-am

putut schimba nici un cuvânt.

A doua zi am mers foarte de dimineată în catedrală, începând slujba alături de câțiva preoți și așteptând ierarhii care aveau să mă hirotonească. Credincioșii umplură catedrala mitropolitană din Iași, care devenise deodată neîncăpătoare pentru atâtea suflete care vroiau să asiste la hirotonia unui arhieru. Intr-un final au sosit și ierarhii: Iustin Moiescu, mitropolitul Moldovei, Teoctist Arăpașu, episcop vicar patriarhal, Antim Nica, episcop vicar patriarhal, Partenie Ciopron, fost episcop al armatei și în acea perioadă stareț al mănăstirii *Sf. Ioan cel Nou* de la Suceava. Liturghia a fost plină de fast, cum se obișnuiește în tradiția noastră, upa *Vohodul cel Mic*, am fost chemat în fața Altarului să citesc *Mărturisirea de credință* după care am fost condus în fața Sfintei Mese, mde a urmat hirotonia întru ierarh, oficiată de Mitropolitul Iustin, asistat de ceilalți trei episcopi. Momentul a fost foarte emoționant imțeam că Domnul își revarsă harul peste un ins întinat și ciopârtit. Simțeam că sunt nevrednic, dar, în același timp, eram conștient de lucrarea lui Dumnezeu, Care, prin Harul Său, mă ridică la treapta arhieriei. După ce s-a încheiat rostirea rugăciunilor, am ieșit împreună în fața poporului, mitropolitul întrebând: *-Vrednic este?*

Și toți au întărit, hotărând că sunt vrednic, fără ca măcar să mă cunoască. Când auzeam cum striga poporul *"Vrednic este"*. crâmpie ca de amintire îmi veneau în minte: o mulțime potrivnică rostind cu ură: *"Răstignește-L Răstignește-L!"*. Pe Hristos Îl răstigniseră, iar pe mine mă împodobeau cu veșmânt împărătesc.

Intr-un final, mitropolitul mi-a așezat mitra pe cap... *"Pus-ai pe capul meu cunună de piatră scumpă... Viață am cerut de la Tine și mi-ai dat mie lungime de zile..."* Când am simțit că mi se așază mitra pe cap, am ridicat palmele ca s-o ating și mi-am zis în gând precum Napoleon odinioară: *"Mi-o pune pe cap Dumnezeu și nu mi-o va lua nici dracu!"*

Am intrat cu toții în Altar, arhieriei m-au îmbrățișat, iar preoții slujitori s-au apropiat să-mi sărute mâna. Mitropolitul se așezase pe scaunul împărătesc și privea întreaga scenă. Apropiindu-se de mine, Teoctist Arăpașu îmi zice:

-Mergi și-i sărută mâna înalt Prea Sfințitului și mulțumește-i pentru hirotonie! Am făcut cum mi-a zis. M-am apropiat de mitropolit și m-am aplecat să-i sărut mâna, însă el. marele Iustin Moiescu, mă privește cu . hotărâre și-mi spune:

-Termină cu prostiile, copile! Nu mai săruta mâini... Asta-i umilință bizantină! Noi trebuie să avem demnitate, căci suntem slujitori ai Celui Care a biruit moartea! Încurcat de situație, i-am zis: -Vă mulțumesc pentru hirotonie... Vă mulțumesc, înalt Prea Sfințite!

-Nu ți-am dat din harul meu, ci El Și-a revărsat Harul Său peste tine. Eu îți dau un singur sfat, un cuvânt pe care, cândva Apostolul Pavel i-l încredința ucenicului său Timotei: *Fiule, nimeni să nu disprețuiască tineretea tale!* Acum mergi și binecuvintează poporul!

M-am îndreptat către ușițe împărătești, am ieșit din Altar, primind dicherul și tricherul de la diaconi, și, privind către mulțime, am rostit de trei ori:

"Doamne, Doamne, caută din cer și vezi și cercetează via aceasta pe care a sădit-o drapta Ta și o desăvârșește pre ea!"

Toți mă priveau cu admirație Mi-am zărit părinții, pe chipul cărora se citea o mulțumire cu care le eram prea dator. Îl priveam pe tata, un preot simplu de țară, cum își privea fiul, în fața căruia se închina cu supunere toată popimea de frunte a Moldovei. În acele momente am simțit că mă împăcam într-o mică măsură cu viața asta. Mă înșelam... Cum zicea Sadoveanu, desfrânata aceasta este atât ae parșivă, încât îți

așază ea însăși mitra pe cap.

După slujbă, am rămas tot în centrul atenției, personalități de tot felul, cunoscuți, oameni simpli, credincioși, venind să-mi ceară binecuvântare sau să mă felicite. Iar eu împrumutasem din atitudinea elegantă a mitropolitului, arătându-mă întotdeauna binevoitor, însă, în același timp, rezervat, menținând o distanță necesară între mine și ceilalți.

Ocazii de felul acesta adună la un centru eparhial tot felul de musafiri, care își prelungesc cât de mult vizitele, întinzându-se la discuții iscoditoare și îmbâcsind dialogul cu intrigi politice. În seara acelei zile nu aveam dispoziția necesară pentru astfel de discuții, așa că i-am cerut îngăduința mitropolitului să mă retrag. Iustin, privindu-mă părintește, mi-a zis:

-Nu-ți fa probleme! Mă ocup eu de golani ăștia. Mergi mai degrabă la o mănăstire și rămâi peste noapte. Ai să vezi că-ți va prinde bine!

L-am ascultat și am pornit spre ținutul Neamțului. Înspre seară am ajuns în zona mănăstirilor, pe unde, cu vreo 12 ani în urmă, rătăceam ca un vagabond. Pe-atunci, toți mă priveau cu dispreț, iar acum, în fiecare mănăstire în care opream, stareții și restul călugărilor mi se aplecau până la pământ și îmi sărutau mâna. Din cauza comportamentului lor lingușitor, nu mă simțeam în largul meu. Mi-am amintit, într-un sfârșit, de mănăstirea Sihăstria, acolo unde starețul nu m-a găzduit nici măcar o noapte, și am mers către ea. La poarta mănăstirii am coborât din mașină și l-am rugat pe șofer să meargă să înnopteze la mănăstirea Secu, din apropiere, căci eu vroiam să intru singur în mănăstire. Am intrat în așezământul monahal îmbrăcat foarte simplu, ca un călugăr de rând, fără engolpion sau alte bijuterii arhieresti. Era seară și toți erau la slujbă. Mă plimbam pe aleea din incinta mănăstirii, amintindu-mi de tinerețea mea zbuciumată. Ajung în dreptul bucătăriei și un frate tinerel se apropie de mine și mă întreabă într-un stil bătărănesc:

-Ia zi, bre, părinte, ai mâncat ceva azi?

Îl privesc cu drag, uitând să-i răspund. M-am bucurat mult că nici măcar nu-i trecea prin minte că-s episcopul lui. Văzând că nu zic nimic, mi se adresează din nou:

-Zi, bre, odată! Ai mâncat sau n-ai mâncat? Vii la ora asta și crezi că stăm așa la picioarele tale? Eu dacă închid bucătăria și apuc să merg ia chilie, nu mă mai trezesc nici dacă vine Prea Sfințitul de la Iași cu primu' secretar... continuă el râzând.

-Da' să sperăm că n-or veni! Îi dau eu replica, zâmbind. Au ei ce mânca la dumnealor acolo...Mă privește grav și, apropiindu-se ca și cum ar fi vrut să-mi zică un secret, îmi spune ca-n șoaptă:

-Apăi, nu le-oi plânge eu de milă. Cică astăzi l-or mai făcut pe unu' vlădică, așa că trebuie să fie mare sindrofie pe la mitropolie. Am auzit că-i tânăr aista nou, dar, știi matale cum e... Când te vezi episcop, nu-l mai recunoști nici pe frate-tu... Au fost toți stareții din zonă la înscăunare, mai puțin starețul nostru care o rămas cu obștea..

-Cine-i stareț acum aici, la dumneavoastră?

-Părintele Cleopa... E tânăr, să aibe puțin peste 40... E de-al nostru, tine cu obștea, nu-i schimonosit. Și e om înțelept. Mulțumim lui Dumnezeu ca ni l-o dat stareț! Dar, hai să nu mai lungim vorba și treci de mănâncă ceva că până mane la prânz nu mai ai ce băga sub nas! Zicând acestea, a pus pe masa de stejar o strachină de borș cu fasole și două bucăți mari de pâine, după care a zis:

-Fă-ți rugăciunea și ia de mănâncă! Amu', eu plec la odihnă că la noapte tre' să merg la slujbă. Doamne ajută!

A plecat, lăsându-mă singur în bucătărie să termin .de mâncat. În timp ce stăteam la masă, un călugăr cu un chip foarte luminos a intrat în acea încăpere și mi s-a adresat zâmbind:

-Am auzit că suntem vizitați de un părinte din altă parte, dar nu mă așteptam să fie vorba chiar de Prea Sfințitul Adrian... Iertati-l pe starețul acestui schit amărât că nu și-a făcut datoria de a vă întâmpina după rânduială! Și zicând acestea, s-a apropiat și mi-a sărutat mâna.

M-am ridicat de la masă și am ieșit amândoi din bucătărie. Părintele Cleopa m-a condus către casa arhierescă, unde avea de gând să mă cazeze, însă, la rugămintea mea, ne-am întors în incintă și mi-a dat o chilie simplă, ca unui pelerin oarecare. Am mers apoi la chilie sa, unde, stând în cerdac, am discutat câteva ore în șir diferite probleme legate de viața Bisericii. La un moment dat, părintele îmi zice:

-Prea Sfințite, dumneavoastră, sunteți călugăr de conjunctură... Adică, ați depus voturile monahale, însă nu v-ați petrecut viața la lascultare în vreo mănăstire, nici nu cunoașteți ispitele adevăratei vieți călugărești, căci timpul vi l-ați petrecut fie în București, fie la studii în străinătate. Ca Prea Sfinția Voastră sunt mulți dintre ierarhii noștri... Eu cred că trebuie să se țină cont și de experiența monahală, când se face alegerea unui ierarh. Până la urmă, după cum zic unii. Dacă ar fi să vorbim despre optTaine ale Bisericii și nu de șapte, cea de-a opta ar fi, cu siguranță, tunderea în monahism...

-Părinte, să nu picăm în erezie! i-am răspuns eu puțin intrigat. Monahismul nu face arte din Tainele Bisericii!

-Prea Sfințite Stăpâne, știți bine la ce mă refeream... Spuneam doar că cei care nu cunosc viața de mănăstire și nu o prețuiesc după valoarea ei, o vând pe nimic. A tăcut preț de câteva minute, apoi a continuat:

-Vă amintiți, Prea Sfinția Voastră, de un tânăr care acum doisprezece ani a intrat descumpănit pe poarta mănăstirii, dorind găzduire pentru câteva nopți, poate chiar pentru toată viața? Se numea Adrian și plângea cu amar în fata icoanei Sfintei Fecioare... Mi s-a înduioșat inima când l-am văzut și i-am zis cuvintele pe care simțeam să i le zic, anume că va fi călugăr, dar nu în Sihăstria. Vedeți Prea Sfințite de ce nu puteați fi călugărit în Sihăstria? Pentru că noi nu dărâmăm Biserica, ci o zidim în sufletele oamenilor...Am recunoscut îndată chipul luminos al călugărului de-atunci. Am meditat îndelung la cuvintele părintelui și am încercat să le înțeleg. Aveam să-mi dau seama de adevărul pe care mi-l spusese abia în anii următori...

15 februarie,

Încetul cu încetul, începeam să mă acomodez cu stilul de viață pe care-l adoptasem. Petrecând mult timp în apropierea lui Iustin Moisescu, deprinsesem câte ceva din atitudinea lui rafinată. Chiar și unele din patimi i le împrumutasem, căci începusem să beau whisky și, din când în când, mai fumam și câte o țigară scumpă.

La o lună după ce am fost hirotonit arhieru, m-am dus cu mitropolitul la București la Sinod. Ajungând la Patriarhie, am discutat puțin cu câțiva dintre ierarhii care veniseră deja, apoi ne-am îndreptat fiecare spre camerele în care fuseserăm cazați. Înainte de a ne despărți, Iustin mi s-a adresat foarte grav:

-Dragul meu, sa-ți încui bine ușa! M-am speriat pentru

moment, apoi, gândindu-mă că face vreo glumă, am zâmbit, însă el a continuat:

-Ascultă-mă bine! Să-ți încui bine ușa, că ăștia cu care am vorbit în seara asta sunt toți

niște balauri! Ferește-te de ei, ca să nu te mănânce!Nu am înțeles exact ce voia să insinueze, însă mă gândeam, cum e și firesc, că făcea aluzie la unii dintre sinodali despre care se zvonea ca ar fi homosexuali. Avea să mă lămurească tot el, când ne-am întors la Iași, în mașină:

-Ferește-te nu atât de cei careucid trupul, căci aceia sunt slabi și nu se vor atinge de tine... Ferește-te de cei careucid și sufletul ,și trupul!

In1959 Parlamentul votase *decretul410* privind *regimul general al cultelor Religioase*,prin care se hotăra desființarea mănăstirilor și scoaterea călugărilor mai tineri 50 de ani din așezărnintele monahale, Îndeplinirea acestei ordonanțe trebuia dusă la apăt cu ajutorul ierarhilor Bisericii, care, esigur, pentru a nu-și pierde scaunele vlădicești, au acceptat acest compromis. Printre sinodalii cu misiune majoră în această misiune cumplită, m-am numărat și eu. In obligația mea intra desființarea multor schituri și mănăstiri din Mitropolia Moldovei, cu precădere din Arhiepiscopia Iașilor.

Pe 6 decembrie 1959 slujeam la catedrala din Iași. După slujbă, m-au căutat doi ofițeri de securitate care mi-au comunicat că trebuie să mergem la Agapia să scotem din mănăstire câteva fete cu școală, care urmau să fie integrate în câmpul muncii.In seara aceleiași zile, împreună cu cei doi securiști, am mers la mănăstire. Am vorbit cu stareța, apoi ne-am adresat călugăritelor unul dintre ofițeri numindu-le pe cele care trebuiau să părăsească mănăstirea. în lista lui fiind trecute toate cele care nu împliniseră încă 60 de ani. Au început toate să plângă, lucru care i-a enervat pe securiști. La un semn discret pe care i l-am făcut, stareța, femeie versată, a înțeles mesajul și a pregătit imediat un ospăț, în care i-am îmbătat pe cei doi securiști. Târziu după miezul nopții,băutura le trezise poftete, și cerură stareței "vreo două fete mai tinerele". Am reușit cu greu să-i domolesc și, după ce au băut până le-a fost de-ajuns, am plecat către Iași. Eu îi comunicasem stareței ca a doua zi să dispară din mănăstire mare parte din cele care fuseseră nominalizate, însă ea nu m-a ascultat și, în urma sesizării că misiunea nu a fost îndeplinită, m-a sunat primul-secretar care mi-a amintit de angajamentul semnat.

Pe 10 decembrie ne-am întors la Agapia. De această data eram însoțiți de milițieni, care au intrat cu forța în chiliile mănăstirilor, scoțându-le pe călugărițe afară și obligându-le să părăsească în acel moment așezământul monahal.Toate plângeau, iar securiștii și milițienii, enervându-se, începură să dea în ele. Nemaiputând să privesc scena aceea îngrozitoare, m-am întors cu spatele și mi-am aprins o țigară ca să mă calmez.In spatele meu se auzeau strigăte disperate, îngrozitoare. Aceste femei erau date afară din propria lor casă,în plină iarnă, fiind totodată bătute și înjurate.Cum stăteam puțin detașat de acel peisaj, aud cum din spate se apropie o femeie care strigă în disperare:

-Prea Sfințite... Prea Sfințite. salvați-ne! Priviți ce ne fac nemernicii ăștia! Nu ne lăsați Prea Sfințite...

Zicea cuvintele acestea înecându-se în lacrimi și, apropiindu-se, a sărit să-mi sărute lâna. Văzând ce vrea să facă, i-am dat, ca din reflex, o palmă puternică peste obraz. Călugărița a amuțit și m-a privit blocată preț de câteva clipe. O priveam și eu, speriat de gestul pe care îl făcusem. După ce m-a privit îndurerată, mi-a zis cu o ură crâncenă: -Tu ești diavol, nu episcop!

Am lăsat-o să plece și, întorcându-mi ivirea de la scena aceea îngrozitoare, mi-au dat lacrimile. Am așteptat până ce milițienii au urcat toate călugărițele cu pricina

într-un camion, cu care le-au transportat apoi până la Pașcani, de unde aveau să meargă fiecare unde știau, numai la mănăstire nu. După ce s-a încheiat calvarul de la Agapia, m-am întors la Iași.

Seara îmi priveam chipul în oglindă și îmi veneau în minte cuvintele femeii aceleia disperată... *"Tu ești diavol, nu episcop!"*. Privindu-mă, realizez că aveam un chip foarte frumos; dar și Lucifer, până să cadă. a fost cel mai frumos dintre îngeri. Nu realizez cum am putut s-o lovesc pe acea femeie nefericită, care, în simplitatea ei, spre deosebire de mine, își trăia călugăria pe care și-o asumase. Cu ce-mi greșise ea mie? Nu-mi greșise cu nimic, cum nu aveau nici o vină mulți alți călugări și călugărițe pe care i-am scos din mănăstiri în acea perioadă, în chinuri mult mai mari. Când intram în mănăstiri, mă transformam, parcă, într-un demon. Cu o furie nebună, loveam pe oricine îmi ieșea în cale și mi se împotriva chiar numai prin privire. Toți se fereau din calea mea, plângând, ca de o fiară turbată, dezlănțuită. De multe ori, când mergeam cu astfel de scopuri la mănăstiri, nu găseam toată obștea acasă, mulți ascunzându-se prin pădure. Nu-mi dădeam seama de unde puteau ști că urma să apar. Am aflat cu mulți ani mai târziu de la șoferul meu, un om foarte credincios, care mi-a mărturisit:

-Prea Sfințite, când vedeam cu câtă cruzime îi băteați și ce chinuri suportau bieții călugări, nu aveam liniște. Când puteam, înainte să vă duc la o mănăstire anume, sunam la mănăstire și îi atenționam că vin cu "nebulul", așa că să se ascundă pe unde știu, cât mai repede. Săracii oameni...

Situațiile acestea deveneau din ce în ce mai dese și mă transformau, de multe ori, într-o brută. Începusem să beau din ce în ce mai mult, bineînțeles, fără să-mi afecteze comportamentul. Fumam, de asemenea, destul de mult. Sufeream pentru durerile pe care le provocam amărăților pe care îi scoteam din mănăstiri, fără să aibă vreo vină, însă, cu toate astea, le provocam suferințe cumplite. Blestemele lor disperate, strigătele amestecate cu durere, îmi răsună și astăzi în minte.

Prin 1964 aflu că un fost coleg de-al meu, Chesarie Gheorghescu, călugăr la mănăstirea Cozia, fusese arestat. Se întorcea de la Moscova, unde plecase cu o bursă pentru a studia la Academia duhovnicească de la Zagorsk. Împreună cu el, mai fusese trimis un călugăr, Epifanie Norocel, din mănăstirea Neamț. Chesarie, într-adevăr, în afară de studiu nu a avut alte preocupări în Rusia; Norocel, însă, era trimis de Securitate pentru a urma câteva cursuri de spionaj, studiile de teologie fiind doar un pretext. Au terminat amândoi studiile de teologie în același an, Chesarie fiind șef de promoție, iar Norocel terminând cu media cea mai mică. Intorcându-se în țară, Chesarie a fost arestat, iar Norocel a fost numit stareț al mănăstirii Neamț și director al Seminarului Teologic de pe lângă mănăstire. Aflând aceste vești, am mers la București și, prin câteva intervenții, am reușit să-l eliberez pe Chesarie din arestul miliției. Când m-a văzut, a început să plângă ca un copil și primul lucru pe care mi l-a zis a fost:

-L-au făcut pe Norocel episcop? Am zâmbit și i-am răspuns: -Măi, Chesarie, asta e marea ta problemă acum? Nu l-au făcut episcop, însă asta te macină pe tine?

-Of, Of... *"Nu spera când vezi mișeii/ La izbândă făcând punte;/ Te-or întrece nătărăii/ Și de-ai fi cu stea în frunteJ"*, îngâna sârmanul de el. Bietul Chesarie s-a întors la Cozia, însă nu a trecut mult timp și l-au arestat din nou. În perioada cât a stat închis a doua oară. Epifanie Norocel avea să fie înscăunat episcop vicar la Constanța.

Pe-acest Epifanie îl știam din timpul facultății, însă aveam să-l cunosc mai bine în perioada în care a fost stareț la Neamț, eu fiind și în acea vreme episcop vicar la Iași.

Era foarte linguşitor atât cu superiorii săi ecleziastici, cât, mai ales, cu politicienii comunişti. Nu era simpatizat nici de călugării din Neamţ, al căror stareţ era, nici de seminarişti, cărora le era profesor şi director. Era un tip foarte arogant, întotdeauna îmbrăcat la patru ace, însă fără să dea dovadă de rafinamentul pe care ar fi dorit să-l schiţeze

Prin 04 am mers din nou la Agapia şi Văratec să mai dăm afară din personalul mănăstirii. Pe lângă securiştii şi miliţienii nelipsiţi de la astfel de evenimente, m-a însoţit şi Epifanie. La Agapia nu erau decât două fete care trebuiau date afară, din cauza vârstei... Aveau până în douăzeci de ani.

Discuţia a fost paşnică, într-un final ajungându-se la înţelegerea că vor pleca din mănăstire, cei care mă însoţiseră oferindu-se să le ajute cu mutatul. Am mers, apoi, la stăreţie, unde mi se pregătise prânzul. În timp ce serveam cele pregătite de măicuţe, unul dintre miliţieni vine cu două hârtii pe care mi le întinde să le semnez, *la rugămintea părintelui Epifanie şi a domnului colonel...* Mă uit peste ele şi descopăr două cereri prin care tinerele călugăriţe, pe care urma să le dăm afară din aşezământul monahal, îmi cereau binecuvântarea să rămână, totuşi, în obştea mănăstirii. Am rămas nedumerit de ce Epifanie şi colonelul de securitate îmi cereau acest favor. Am privit-o derutat pe stareţă, din privirile căreia am dedus câte ceva. apoi am alergat către chilia uneia dintre tinere. Am deschis în goană uşa şi l-am găsit pe Epifanie, dezbrăcat, lângă ea. Biata fată plângea, iar nemernicul profita de ea, cu pofta diavolească a urmi mascul turbat. Când a văzut că intru, Epifanie a strigat la mine să părăsesc camera. Atunci i-am zis:

-Imbracă-te, nemernicule! Eşti o jigodie omunistă! Dacă tu crezi că eu sunt de teapa ta te înşeli amarnic, imbecilule! Nu-ţi vorbesc acum din postura de episcop, ci îţi vorbesc din sufletul meu de bărbat, căci în fata mea eşti un gunoi! Să nu mai îndrăzneşti vreodată să-mi săruti mâna, lepădătură!

Epifanie s-a îmbrăcat în grabă şi a ieşit. În faţa mea rămăsese, dezbrăcată, o copilă cu lacrimi în ochi, care pur şi simplu nu ştia unde să meargă. A coborât sfioasă din pat şi, uitând că este dezbrăcată, s-a apropiat să-mi sărute mâna. arătându-se recunoscătoare că am scăpat-o din mâna fiarei cu chip de om. I-am interzis să se apropie, poruncindu-i să se îmbrace. Când am ieşit, Epifanie se umilea în fata mea. încercând sa-mi sărute mâna. I-am dat o palmă, pe care, cu siguranţă, o va ţine minte toată viaţa, şi i-am poruncit s-o izbăvească şi pe cealaltă fată din mâinile securistului, ceea ce a şi făcut. În cele câteva ore cât am mai rămas la Agapia, Epifanie tot încerca să-mi intre în graţii. îngrijorându-se cu siguranţă că mă voi răzbuna. Cunoscându-i gândul, i-am spus:

-Ascultă, ticalosule... Nu te mai necăji, căci n-am să mă răzbun în nici un fel, nici nu-i voi spune mitropolitului, însă, te rog, stai *cât* mai departe de privirile mele

Deşi am încercat să uit povestea şi nu am spus-o nimănui, totuşi patimile lui Epifanie au ajuns curând la urechile mitropolitului, căci unul dintre cei mai buni elevi ai Seminarului a urcat pe o scară până la fereastra biroului lui Norocel şi l-a fotografiat în timp ce se culca cu o profesoară de franceză, care-i era amantă de câteva luni. Întâmplarea a făcut ca, după puţin timp, femeia să rămână însărcinată şi, de aceea, stareţul desfrânat, sperându-se, a căsătorit-o îndată cu un absolvent al Seminarului, pentru care a mijlocit o hirotonie imediată. Tânărul care fotografiase scenele de amor din biroul directorului, a mers degrabă la colegul său mai mare şi i-a dat pozele cu pricina. Năpăstuitul preot, văzând fotografiile, a mers cu ele la mitropolit şi i le-a arătat,

plângându-se de necazul pe care i l-a făcut "țiganul ăla de la Neamț". Iustin a privit cu îndurare pozele, apoi le-a rupt și, conștient ca Epifanie e omul partidului, i-a zis tânărului preot:

-Dacă n-ai știut să-ți alegi nevasta sau să o ții lângă tine, acum fă o pomană și crește un copil! O să-ți dau o parohie bună în Iași...Lucrurile s-au încheiat în felul acesta și, peste câteva luni, Epifanie Norocel a fost ales și înscăunat episcop-vicar al Arhiepiscopiei Tomisului. Din nefericire, Epifanie nu era singurul cu astfel de patimi. În acea perioadă ajungeai mult mai ușor ierarh dacă erai curvar sau homose-xual și, credeți-mă, era plină scena bisericească de ase-menea indivizi, pe care partidul îi promova tocmai pentru că erau mai ușor de manipulat. Zicând acestea, îmi vine în minte figura lui Nestor Vornicescu, căruia, fiind stareț la Neamț o bună bucată de vreme, i-au picat victime bieți copii pe care părinții îi trimiteau la "școala de popi". Sărmanii tineri ajungeau să satisfacă poftele bolnave ale acestui nemernic pentru că erau șantajați sau amăgiți cu promisiuni care mai de care mai deșarte. Cu toate că profita de băieții aceștia, totuși, nu ocolea nici maicile de la Agapia, unde mergea adesea cu un anumit ierarh, căruia mă gândesc să nu-i dau numele, măcar că aveau amândoi aceleași patimi. Unele dintre călugărițe se luptau cu o dorință nebună ca să ajungă în patul ierarhului, fiind conștiente că acesta este un criteriu pentru a fi alese starețe. Spun asta nu numai din auzite, ci pentru că au fost destule care mi se ofereau, crezând că suntem toți la fel. Acum îi mulțumesc lui Dumnezeu că m-a ferit de asemenea păcate!

16 februarie,

Într-adevăr viața aceasta este o zădărnici. Bătrânețea îți aduce și ea un lucru bun... o privire mai corectă asupra existenței umane. Realizez acum că singurul lucru care a rămas nevestejit în amintirea mea este iubirea aceea puternică și nevinovată ce se născuse în sufletele a doi copii, care-și fângăduiau eternitatea unul altuia. Chipul acela minunat al fetiței care în copilărie, jucându-se în banca școlărească, îmi atingea din când în când palma cu palma ei, nu mi l-am putut scoate nicidecum din minte, deși nu o văzusem mult timp

Pe 8 februarie 1974 eram la birou, lucrând la un material pentru o revistă de istorie din Paris. Secretarul mă anunță de vizita unei doamne, care se recomandase ca fiind, profesoară la Universitate. Deși nu aveam program de audiențe, îi transmit secretarului să o invite înăuntru. După câteva minute, în biroul meu intră o femeie foarte elegantă, care vădea timiditate prin gesturile reținute. Intrase cu capul plecat și, deși nu-i zăream chipul, aveam o presimțire ciudată, un sentiment dulce și amar în același timp. După câteva clipe își ridică privirea și, cu lacrimi în ochi, mi se adresează:

-Prea Sfințite, au trecut 32 de ani din ziua în care ți-am scris pentru prima oară...

Am rămas înmărmurit. Simțeam cum îmi slăbise sufletul, în care se treziseră vechi răni. Simțeam o emoție puternică, pe care, de obicei, o simt școlarii în prima zi de școală. M-am ridicat de pe scaun și, ca prin reflex, m-am apropiat de ea. Ana m-a îmbrățișat, îngânând:

-Iartă-mă, Adrian... Iartă-mă...

Îi privesc chipul pentru câteva clipe, apoi mă depărtez către fereastră, întorcându-mă cu spatele, pentru a-mi ascunde lacrimile. După câteva minute de tăcere, o întreb:

-Ce vă aduce la mine, stimată doamnă?

-O dragoste din copilărie... îmi răspunde ea, cu vocea tremurândă. Nu te-am uitat nici o clipă, Adrian. În fiecare noapte mă trezeam, căutându-ți chipul, vocea... Te-am iubit

enorm întotdeauna, însă poate că așa ne-a fost nouă dat, să fim ca soarele și luna... Alergăm unul după celălalt, dar nu ne ajungem niciodată.

-Da, interesant... Din ce carte ai scos replica asta, draga mea?

-Adrian, cuvintele nu-și mai au rostul acum. Am o căsnicie de aproape 30 de ani, o căsnicie cu bune și cu rele. Am un soț pe care nu am putut să-l iubesc niciodată, deși, îți jur, mi-am dorit din suflet lucrul ăsta! Mi-am dorit din suflet să te uit și să-l iubesc pe el. Singura bucurie din viața asta îmi rămâne fiul, căruia i-am dedicat tot timpul meu și toată afecțiunea pe care am fost în stare s-o ofer. Are 24 de ani și este absolvent de teologie. S-a căsătorit de curând cu o fată minunată, pe care o iubește nespus. Vrea să fie preot. Puteam merge la mitropolit, să vorbim, căci soțul meu are câteva cunoștințe pe-aici, pe la mitropolie. Însă eu vreau să-l hirotonești tu.

Nu găseam o replică potrivită acelei situații. I-am răspuns sec:

-Unde e băiatul? L-a chemat îndată și mi l-a prezentat...

-Adrian este numele lui. E un copil minunat. Ai să-ți dai seama după ce-l vei cunoaște!

Într-adevăr, aveam să cunosc un băiat special, foarte chipeș, care știa toată povestea iubirii pierdute a mamei sale. Copilul, într-o discuție pe care am purtat-o între patru ochi, mi-a mărturisit:

-Mama mi-a vorbit multe despre dumneavoastră. Deși nu vă cunoșteam decât din ce vă văzusem la slujbele de la catedrală, descrierile mamei v-au așezat în ochii mei ca pe un erou. Mi-ar fi plăcut să o aud vorbind așa despre tata, însă, despre el, nu zice altceva decât că este un om cumsecade... Probabil pentru că e mereu cu noi...

-Probabil... i-am răspuns eu, suspinând ușor. Și vrei să devii preot, dragul, meu?

-Din tot sufletul îmi doresc asta! Îmi doresc să-I slujesc lui Dumnezeu atâta timp cât voi trăi pe pământ!

-Ehehe, gânduri frumoase, copile. Să te ajute Dumnezeu! Vezi tu, viața îți oferă multe dezavantaje, multe descurajări...

-Știu, mi-a zis de multe ori și tata. De fapt, taică-meu spune, iertați-mi expresia mai puțin cuviincioasă, ca viața e o curvă. Am rămas pe gânduri câteva clipe bune. Mi-au venit în minte cuvintele lui Sadoveanu, apoi întreaga mea experiență și. Într-un final, mi-am amintit prima întâlnire cu Ana, mama lui. I-am zis, într-un final:

-Nu, copile, viața nu e o curvă! Viața e o desfrânată doar pentru noi, cei care ne-am întinat cu patimile, cu mizeri-ile, cu tot felul de compromisuri. Însă pentru tine, viața e o fecioară minunată, un dar de la Dumnezeu, pe care ești dator s-o prețuiești: Nu o da desfrânării, căci se desfrânează prin tine!

L-am hirotonit pe fiul Anei într-una din cele mai emoționante slujbe pe care aveam să le officiez ca episcop vicar la Iași, în timpul Liturghiei i-am privit de câteva ori pe Ana și pe soțul său, pe chipurile cărora se citea o profundă recunoștință.

Sâmbătă, 26 martie '77, destul de dimineață, mă cheamă mitropolitul în biroul său. Îl găsesc foarte agitat. Mă invită, să mă așez pe un scaun, iar el continuă să se plimbe stresat prin birou, ținând în mână un pahar cu whisky. După un lung moment de tăcere, începe discuția, parcă stresat de un anumit gând:

-Scuză-mă, Adriane, nu te-am întrebat... Vrei să bei ceva?

Printr-un simplu gest îi dau de înțeles că nu vroiam să servesc nimic, iar el continuă în același ritm ciudat, care nu-i era deloc specific:

-Azi-noapte a murit Iustinian... Trebuie să plecăm la București într-o oră.

Vestea m-a luat prin surprindere, însă nu puteam înțelege de ce mitropolitul era atât de agitat. Toată lumea știa că succesorul lui Iustinian Marina în scaunul patriarhal nu poate fi altul decât Iustin Moiescu.

-Îmi pare rău pentru bătrânul Iustinian, a continuat mitropolitul. Deși nu ne-am înțeles niciodată, să știi ca a avut și el părțile lui bune

- Eu nu l-am cunoscut atât de bine, precum l-ați știut Înalt Prea Sfinția Voastră. Îmi pare rău pentru fostul patriarh, Dumnezeu să-l odihnească! Mă bucur, însă, pentru noul Întâistător! Intru mulți ani, Prea Fericite Stăpâne!

-Nu te mai prosti, Adriane! Se aude că mulți îl vor patriarh pe Teoctist Arăpașu. Cei care i-au fost apropiați lui Iustinian știu că bătrânul nu m-a avut niciodată la suflet, cum nici eu nu l-am prețuit prea mult niciodată. Mai știu aceia că Teoctist i-a fost ucenic patriarhului și se pare că l-ar dori pe el patriarh,

-Și totuși, de ce vă doriți atât de mult scaunul patriarhal? Iași-ul vă poate feri de multe lucruri la care v-ar expune Bucureștiul...

-Ei, măi Adriane... Puțin orgoliu...

Temerile acestea ale mitropolitului Iustin aveau să înceteze abia trei luni mai târziu, când a fost ales patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Însăcunarea noului patriarh s-a făcut pe 19 iunie 1977, în catedrala patriarhală din București. A urmat o perioadă foarte aglomerată pentru Iustin, încât abia către sfârșitul lunii am prins câteva ore de discuție cu el. În finalul discuției, îmi zicea:

-Prima luptă cu Teoctist am câștigat-o, dragul meu. Am ajuns mai repede eu de la Iași la București, iar el a trebuit să se întoarcă la Craiova. A doua luptă e pentru mitropolia de la Iași, care trebuie să-și aleagă mirele. Trebuie să te punem mitropolitul Moldovei, dragul meu, deși toți cei care doresc să ajungă pe scaunul mitropolitan de la Iași. Se înșeală amarnic, căci tu vei fi mitropolit.

Cel care se înșela amarnic s-a dovedit a fi chiar el, patriarhul Iustin, căci succesorul său la mitropolia Moldovei a fost Teoctist Arăpașu. Eu, oricum, nu-mi pusesem nici o nădejde în cuvintele lui Iustin, căci știam prea bine că nu pot intra eu în cărțile lor, și nici măcar numi doream să fiu mitropolit.

După aceste schimbări în cadrul Sinodului, eu rămâneam tot episcop vicar la Iași, însă în ascultarea mitropolitului Teoctist, care nu prea mă avea la inimă, dat fiind faptul că eram omul patriarhului Iustin. Din această pricină, situația de la mitropolie a fost destul de tensionată până în toamna anului 1980, când m-a chemat Iustin la București și mi-a zis:

-Dragul meu, știu că vremurile sunt destul de înorate pentru tine, atâta timp cât ești sub aripa lui Teoctist și, de aceea, mă gândeam să te mutăm de la Iași. Te trimitem la Paris, în locul lui Lucian Florea, și te numim *Arhiepiscop al românilor din Apusul Europei*. Tot trebuie să trimitem pe cineva și m-am gândit la tine pentru că tot ai stat o vreme în Paris, când erai tânăr, deci ai acolo cunoștințe, prieteni... Ce zici?

-Păi, cum nu am altă oportunitate, iar la Iași nu mai vreau să rămân, accept propunerea! Patriarhul m-a îmbrățișat. În zilele următoare am fost vizitat de doi ofițeri de la Securitate, care mi-au încredințat misiunea pe care o am de îndeplinit la Paris: să le transmit informații cu privire la românii din diaspora, mai ales despre cei plecați în perioada interbelică. Erau interesați, de asemenea, și de românii din țară care mențineau legături cu aceștia. Peste două săptămâni am mers împreună cu el și cu alți ierarhi la Paris, unde am fost instalat Arhiepiscop, într-o biserică reformată. În care puseseră câteva icoane ca să aducă puțin a biserică ortodoxă. Prietenii și cunoștii

mei din Paris, despre care îmi amintea patriarhul, s-au arătat foarte deranjați de prezența mea ca ierarh român în capitala Franței, susținând că sunt trimisul Securității, ceea ce nu era departe de adevăr. Toți amicii mei români, pe care îi știam din studenția pariziană, erau grupați în jurul bisericii românești de pe *Jean de Beauvais*, ori credincioșii acestei biserici nu m-au recunoscut niciodată ca ierarh al lor, motivând că s-au săturat de comuniști, din cauza cărora plecaseră din țară. Cu toate acestea, înfruntând multe obstacole, cu ajutorul preoților, am format câteva comunități românești puternice în Franța, Elveția și în alte țări apusene.

M-am întors în țară în vara lui '85, la înmormântarea tatălui meu. În aceeași vară a murit și mama, nesuportând durerea singurătății. Sărmanii mei părinți... Multe au mai avut de îndurat din cauza mea și, cu toate acestea, Domnul le-a dat zile multe. Înainte să plec, pe 6 august, de *Schimbarea la Față*, am trecut pe la Patriarhie. Iustin era destul de bolnav, iar băutura îi agrava cumplit starea. Văzându-mă, m-a îmbrățișat ca un părinte, apoi mi-a zis:

-Dragul meu, mă bucur să te revăd! Se pare ca îți priește Parisul căci începutul bătrâneților ți se așterne frumos pe chip. Am auzit de părinții tăi... Condoleanțe! Dumnezeu să-i odihnească cu dreptii Săi!

-Să-i odihnească! Au fost oameni cuminți. M-a privit gânditor câteva clipe, apoi a continuat discuția:

-Vezi tu, măi, Adriane, drumul nostru prin istorie se cam apropie de final. Nu vreau să te simți jignit, dar am impresia că numele tău va fi uitat odată cu al meu, chiar de-ar fi să trăiești multă vreme după moartea mea. Destinele noastre au fost legate în mare măsură, deși nu am petrecut foarte mult timp împreună. Iți spun lucrurile astea pentru că vom ceda sceptrul. Se apropie vremea lui Teoctist, dragul meu! Toată viața l-am crezut un prost, un călugăr încuiat, însă mi-am dat seama de curând că l-am judecat greșit. Teoctist este un om politic foarte abil. Smerenia călugărească și diplomația se regăsesc foarte bine în figura acestui fiu de moldovean. Ține minte, bunul meu prieten: Teoctist va repara greșelile noastre, nu pentru că ar fi sfânt... Nu e nici pe departe! Dar el nu e ca noi.

-E tot *om sub vremi* și Teoctist, Prea Fericite...

-El e om sub vremi, dragul meu. Bine ai zis! Se schimbă odată cu vremile și rămâne în picioare. Noi, spre deosebire de el, suntem *oameni sub stăpânirea altora*. Noi nu am fost niciodată călugări, el în schimb e crescut prin schituri. Chiar dacă lipsurile materiale i-au îndreptat pașii către mănăstire, el este omul de care are acum nevoie Biserica, fecioara în așteptarea Mirelui, pe care noi, nuntașii, am întinat-o cu patimile noastre. Mireasa aceasta pervertită istoric, are nevoie de altfel de oameni acum, probabil mai versați decât noi. Nu contează că nu e pe placul nostru. Atâta vreme cât este omul potrivit, ne plecăm în fața lui.

Aceasta a fost ultima discuție pe care am purtat-o cu patriarhul Iustin Moisescu, căci. Ia câteva zile, m-am întors la Paris, iar el a murit un an mai târziu, în iulie '86... adică acum câteva luni.

Parisul, cu bulevardele lui largi și cu străzile înguste, cu cafenele cochete și oameni grăbiți, devine, cu fiecare zi ce trece, un mormânt prin care rătăcesc eu, un mort încă viu, o umbră de tristețe printre atâtea chipuri tinere, un suspin, nevăgătat în seamă, printre atâtea zâmbete copilărești...

Cu prilejul acestei scrieri, am trăit vechile sentimente, vechile dureri, mi-am amintit

vechile gânduri... Sunt un om vechi. Stând în camera aceasta plină de cărți și privind la icoana Mântuitorului, parcă l-aș zice: "Te-am regăsit, Doamne! Azi, când termin de așternut pe hârtie amintiri dintr-o viață compromisă... Azi, când plâng cu amar pentru toate nenorocirile, abia azi, m-am regăsit, aici, în fața icoanei Tale. Și, regăsindu-mă, Te-am regăsit!"

Mi-e dor de chipul dulce-al tinereții, mi-e dor de tot ce-a fost. Mi-e dor de Tine, Doamne, așa cum erai Tu în rugăciunile copilului care am fost cândva. Mi-e dor de toamna aceea minunată, de care nu m-am putut bucura nicicând. Mi-e dor de nunta din pădurea de mesteceni, la care-am visat atâta vreme și după care plâng acum, bătrân fiind, ca un copil pierdut de părinți. Mi-e dor de viața mea... fecioara aceea timidă care, neputând să mi se împotrivescă, s-a desfrânat prin mine, asemănându-se desfrânatei ceiei mari, care e societatea aceasta.

Privesc chipul lui Hristos zugrăvit pe lemn. Niciodată nu-mi amintesc sa-L fi privit cu atâta pace. Și din icoană, spre mine, păcătosul, coboară lumină din chipul Domnului...